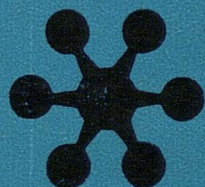

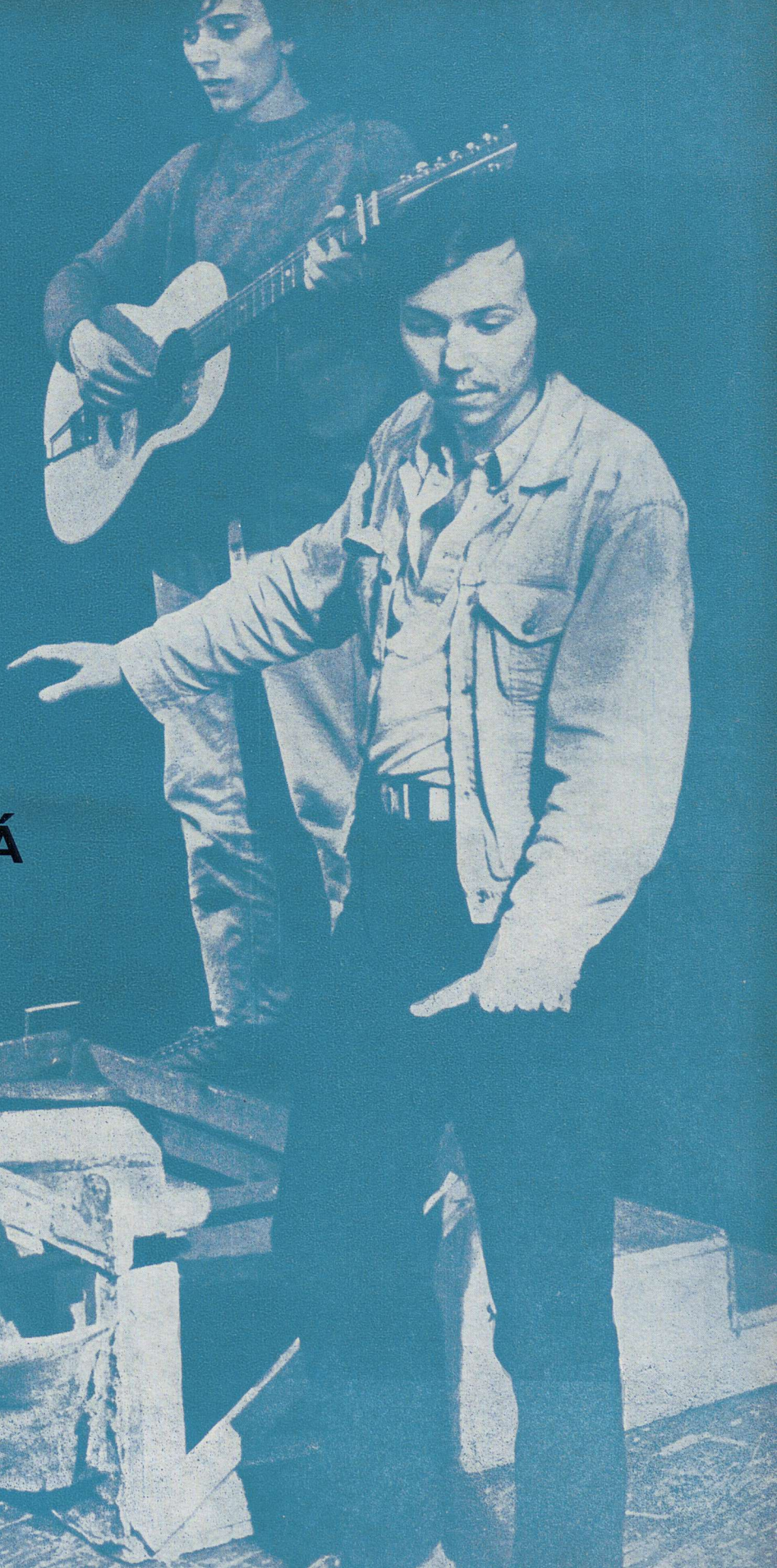
as 71

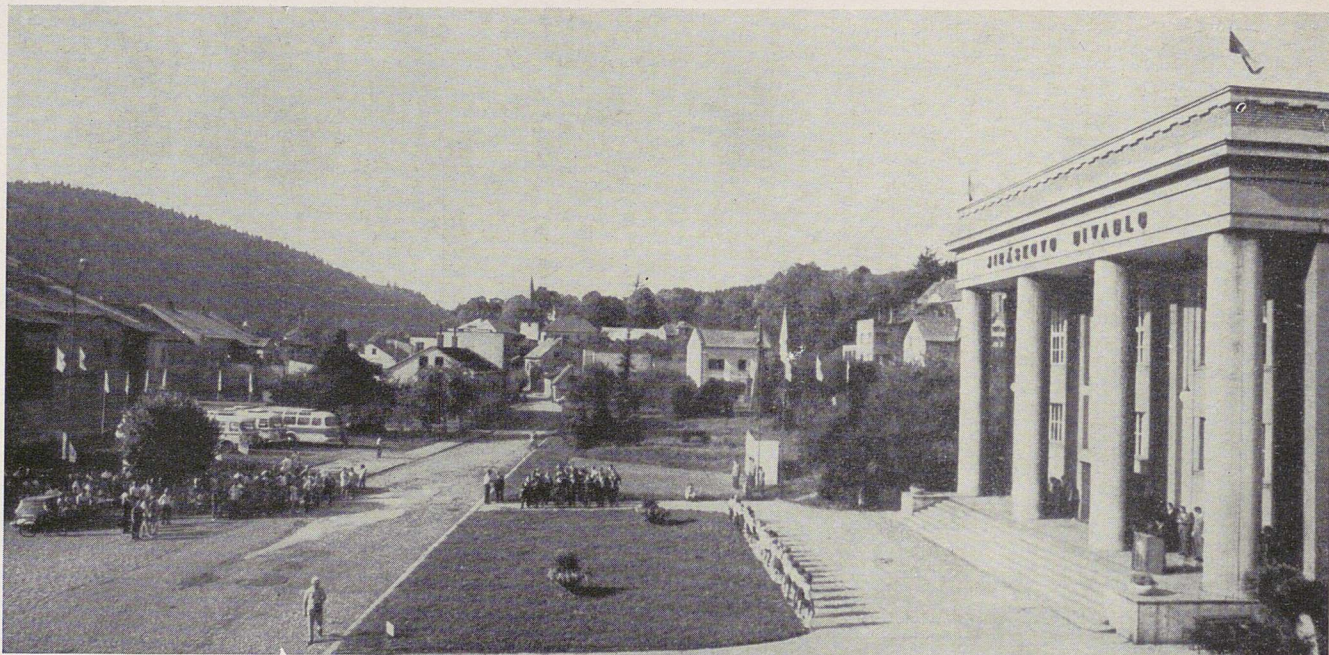
AMATÉRSKÁ SCÉNA

ROČNÍK 8
ZÁŘÍ
KČS 4

10

VÍTĚZOVÉ 41. JIRÁSKOVA HRONOVA

Ceny ministerstva kultury České socialistické republiky získávají vítězné soubory z jednotlivých krajů, které vybrala na letošní festival výběrová porota:

■ MALÁ SCÉNA – OBVODNÍ KULTURNÍ DŮM PRAHA 3 – ŽIŽKOV

Konstantin Simonov: Čtvrtý

■ DIVADLO HRUŠOV ZK ROH HRUŠOVSKÝCH CHEMICKÝCH ZÁVODŮ DUKLA OSTRAVA – HRUŠOV

Bertolt Brecht: Pan Puntila a jeho sluha Matti

■ AS JIHOMORAVSKÉHO DIVADLA, ZNOJMO

Maxim Gorkij: Měšťáci

■ SPOJENÉ SOUBORY PLZEŇ

Anton Pavlovič Čechov: Racek

■ DRAMATICKÝ ODBOR HÁLEK ZK ROH DOPRAVY A SPOJŮ, NYMBURK

Ladislav Stroupežnický: Naši furianti

Pořadatelé v souhlasu s vyhlášovatelí udělují na návrh poroty tyto ceny 41. Jiráskova Hronova:

■ Cena ministerstva kultury ČSR JOSEFU MLEJNKOVÍ za dlouholetou iniciativní činnost v oblasti kulturně politické práce a estetické výchovy mládeže.

■ Cena České rady odborových svazů souboru ZK MAKYTA PÚCHOV za koncepčně podnětný přístup k inscenaci ruské klasiky.

■ Cena Východočeského krajského národního výboru MARII VOTAVOVÉ za mimořádně citlivou práci s mládeží v oblasti divadla poezie.

■ Cena ONV Náchod VÁCLAVU FINGEROVÍ za vytvoření postavy statkáře Puntily ve hře B. Brechta Pan Puntila a jeho sluha Matti.

■ Cena Krajské odborové rady Hradec Králové JOSEFU DOLEŽALOVÍ za režii hry P. Landovského Hodinový hoteliér a herecký výkon v této inscenaci.

■ Cena ÚDLUT Praha BEŇOVÍ MICHALSKÉMU za režii hry A. N. Ostrovského Les.

■ Cena Krajského kulturního střediska Hradec Králové OLZE ZELKOVÉ za vytvoření postavy statkářky Gurmyžské ve hře A. N. Ostrovského Les.

■ Cena ÚV SČDO STANISLAVU HOLIKOVÍ za herecký výkon ve hře Naši furianti.

■ Cena ČUV SSM SLÁVCE TRČKOVÉ za roli Máši ve hře Racek.

■ Cena MěstNV Hronov J. VETEČNÍKOVÉ za roli Kmotry smrti.

■ Dramatickému souboru SLÁNSKÁ SCÉNA ZK ROH Slaný za uvedení hry Aloise Jiráska Kolébka.

ZPRÁVA POROTY 41. JIRÁSKOVA HRONOVA

PŘEDNESL DOC. DR. JAN CÍSAŘ

Soudruzký a soudruzi, vážení přátelé,

zbývá učinit poslední tečku za Jiráskovým Hronovem, ohlédnout se za jeho průběhem a výsledky, které přinesl. Základní tón tohoto ohlédnutí je dán jedním faktem: 41. Hronov byl zaměřen především k 50. výročí vzniku KSČ a celá jeho podoba je tím důrazně poznamenána. To samo svědčí o tom, že ochotnické divadlo se tu odpovíděně přihlásilo ke společenské funkci, jež mu v socialistické společnosti připadá.

Není asi třeba příliš připomínat, že letošní Jiráskův Hronov nebyl Hronovem soutěžním, ale je třeba asi daleko více znovu si připomenout, jakým způsobem došlo k výběru jednotlivých představení. Byla vyhlášena národní soutěž amatérských divadelních souborů o účast na 41. Jiráskově Hronovu. Výběrová porota zhlédla celkem 20 představení, neboť většina krajů ohlásila dvě inscenace. Význam 50. výročí vedl většinu souborů k volbě náročných her se závažnou společenskou tematikou — to znamená, že soubory se většinou orientovaly na hry ruských a sovětských autorů. Amatérské divadlo dokázalo tak ve složité vnitřní situaci naší společnosti přinést svůj cenný příspěvek z hlediska výběru ideových hodnot i z hlediska internacionálního aspektu dramaturgie.

Přes tyto pozitivní rysy nelze ovšem zatajit, že výběrová porota byla nucena vybírat z poměrně široké jednotvárné souboru her. Ve výběru se například sporadicky vyskytoval veseloherní žánr a soubory většinou sahaly po tematické vážné.

Jiráskova K O L É B K A, inscenovaná dramatickým odborem ZK ROH Slaný, byla nepochybně nutným a logickým zahájením Hronova, který se hlásí k jménu Aloise Jiráskova. Ona logika a nutnost se mimo jiné projevila také v tom, že šlo o prosté, tradičně koncipované představení, které právě touto podobou prokazovalo vřelý vztah interpretů k Jiráskovu dílu, přičemž bylo potěšitelné, že tento vztah se projevoval i u mladých členů souboru. Na druhé straně se ona tradičnost projevila jako jistý handicap: soubor byl příliš svázán konvenčními řešeními jednotlivých situací a postav, nedokázal své vřelé zaujetí pro Jiráskův text vtělit v takovou podobu, jež by zaujala novost a svěží neopakovatelnost divadelního tvaru. Ohlas, který toto představení mělo u hronovských diváků, svědčí ovšem o tom, že zařazení Jiráskovy hry na pořad letošního Hronova mělo své oprávnění, přinejmenším v tom, že bylo pokračováním v logické a plynulé kontinuitě vrcholného svátku amatérského divadla.

Malá scéna Obvodního kulturního domu z Prahy 3 — Žižkova představila se na letošním Hronově inscenací hry Konstantina Simonova Č T V R T Ý. Je nesporné, že dramaturgický výběr byl ovlivněn základní myšlenkou hry, která z pozic komunistického divadla analyzuje otázku odpovědnosti člověka za své činy, problematiku subjektivních schopností člověka hájit své ideály a zasáhnout pozitivně do společenského vývoje. V tomto smyslu je Si-

monovovo drama nepochybně velice vážným pokusem o výrazné politické divadlo. Ovšem tato jeho myšlenková závažnost nemění nic na faktu, že už v samotném textu jsou jisté velice vážné problémy, které staví před inscenátory řadu komplikovaných úkolů. Především jde o to, že forma zvolená Simonovem pro vyjádření vnitřní problematiky hlavního hrdiny — forma blížící se jakémusi typu epického divadla — do značné míry zproblematickuje možnost aktivního jednání hrdiny a jeho přirozeného, konkrétního jednání na jevišti. Inscenace tento problém neodstranila. Zvolený způsob přechodů z reálného času do času vzpomínek i celá forma scénického řešení odsuzovala spíše herce ke statickému slovnímu projevu, takže myšlenka této hry zazněla z jeviště spíše jako suchá a holá deklarace než jako zajímavý a strhující zápas člověka o sebe sama, o pravdu, o postavení ve společnosti.

Scénická montáž Z L O M K Y Ž I V O T A, realizovaná divčím skupinou Recitačního studia okresního kulturního střediska ve Svitavách, potvrdila jednu základní pravdu: že prostota a jednoduchost je vzácným tvarem každého jevištního projevu a je stokrát účinnější než zbytečná komplikovanost a rafinovanost. Režisérka montáže Marie Votavová se spolehla pouze a jedině na vnitřní vztah účinkujících dívek k autentickému textu Marie Kudeřkové a veršů Jiřího Havla, na jejich schopnost znovu prožít a pročitit veliké vnitřní drama člověka, který pro lásku k životu svůj vlastní život obětoval. V době, kdy divadla poezie velice často poetičnost zaměňují na vnější dekorativnost pohybů a kouzlení s technickými prostředky, byla scénická montáž Zlomky života soustředěna právě jenom k vnitřnímu smyslu onoho velkého životního dramatu a zazněla tak s plnou naléhavostí díla, v němž jeho výrazné společenské zaměření dostalo naléhavou a jedinečnou podobu lidského osudu. Ocenění, kterého se této montáži konečně už dostalo na letošním Wolkrově Pros-tějově, jenom tyto kvality potvrzuje.

Divadelní soubor ZK Makyty Púchov se představil inscenací komedie A. N. Ostrovského L E S a budíž hned na počátku řečeno, že právě označení, které Ostrovský dal své hře — to jest označení komedie — nebylo vzato na lehkou váhu. Inscenace se stala ne zcela obvyklou záležitostí na amatérských jevištích. Slavná Ostrovského hra bývá většinou hrána jako obraz krutých carských poměrů, jako jakýsi průhled do historie, jehož vztahy k dnešku jsou velice zprostředkované. Největší přínos púchovské inscenace je v tom, že je v tomto smyslu netradiční, že nese některé moderní rysy, diktované zřejmou snahou přiblížit sto let starou hru dnešním divákům. Ignoruje popisné napodobování dobového životního stylu, nebojí se účelně škrtnat, jít proti rozvlácnosti Ostrovského dramatické výstavby. Směřuje tak k hutné koncentraci, k ostrému dramatickému spádu a nevynechává jedinou příležitost k originálnímu komickému řešení situací i po-

Zahajovací představení 41. JH – Slánská inscenace Jiráskovy Kolébky

Na snímku nahoře: Púchovská inscenace Ostrovského Lesa získala i v Hronově nejvyšší uznání

Na snímku dole: Soubor Máj Praha uvedl pohádku O veselém hrobaři

stav. V tomto smyslu projevuje místy odklon od psychologického i myšlenkového zázemí Ostrovského hry a zjednodušuje tam, kde komediálnost Ostrovského se mění do výrazného tragického konfliktu. V každém případě ovšem se podařilo vytvořit představení výrazně divácké, které našlo v Ostrovském poloze zesměšňující etické a morální vady; tím také velice jasně našlo svou spojnicí k dnešku. V tomto smyslu je třeba ocenit přístup režiséra Beňa Michalského k celé hře i některé herecké výkony, především pak Olgy Zelkové v postavě statkářky Gurmyžské. Je nepochybné, že toto představení znamená jedno z mála vítězství ruské klasické hry v dějinách Jiráskových Hronovů.

Hronovský den představení s dětmi a pro děti přinesl dvě inscenace. Odpoledne se představil dětský dramatický kroužek ZK ROH Karosa ve spolupráci s LŠU ve Vysokém Mýtě hrou CESTA KOLEM SVĚTA ZA 77 DNÍ. Tato inscenace dala řadu podnětů k úvahám o smyslu a významu práce souborů, kde děti hrají dětem. Je notoricky známo z praxe, že ne vždy úspěch představení, hraných dětmi, je výsledkem uměleckých hodnot. Často už samotný fakt, že na jevišti vystupují děti, postačí k tomu, aby divák tato představení vděčně přijímal. Přitom je třeba si uvědomit, že tato divadelní práce dětí nemůže nikdy mít za cíl pouze a jediné vytvoření jakéhosi divadelního tvaru, ale musí nutně také rozvíjet hravost a spontánnost dětského projevu. V představení vysokomýtského souboru se svár těchto dvou tendencí jasně projevoval. Na jedné straně dokázal soubor vytěžit řadu momentů velice spontánních svou bezprostředností, na straně druhé se objevovala řada prvků, které zcela zbytečně v jistém slova smyslu naivní dětský projev proměňovaly v jakousi školní akademii. Nejvíce to bylo vidět v tanečních vložkách. Přes tyto výhrady a problémy je ovšem třeba zcela otevřeně konstatovat, že základní ladění této práce představuje progresivní a pozitivní tendenci současného dětského amatérského divadla, neboť se pokouší sladit práci pedagogickou s cílevědomou a přitom nesvazující výchovou estetickou. V tomto smyslu je tato práce i výrazným kulturně politickým činem.

Pohádka Josefa a Hany Lamkových O VESELÉM HROBÁŘI, inscenovaná divadelním souborem MÁJ z Prahy, byla jediným reprezentantem divadla pro mládež, hraného dospělým souborem. Svou podobou dokumentovala stav, který již delší dobu trvá v divadle pro děti a mládež. Je nepochybné, že inscenátoři svého mladého diváka nepodceňují. Berou jej vážně a snaží se zmobilizovat všechny síly, které mají k dispozici, k úspěšnému představení. Ale na druhé straně zapomínají na to, že dnešní mladý divák rozvíjí svou schopnost vnímání uměleckého díla i na řadě jiných uměleckých druhů a nemůže se spokojit s tradiční inscenátorskou konvencí, zasahující hluboko před moderní divadlo, především pak před tu jeho podobu, která využívá metaforičnosti a obraznosti vyjádření. Jestliže soubor přistoupil ke zvolenému úkolu se snahou po realistické, dětskému divákovi co nejsrozumitelnější formě vyjádření, pak se zmýlil právě v tomto základním ladění, neboť pohádka byla, jest a bude vždy výraznou metaforickou záležitostí. Nejvýraznější z celého představení byla herecká složka, jakkoliv se herci muse-li pohybovat v nešťastně řešené, kaširované a nenápadité scéně. Přesto však herecká práce dokázala solidnost a celkovou vyrovnanost souboru. V jistém smyslu lze dokonce práci J. Vetečnickové na postavě Kmotry smrti považovat za jeden z nejsympatičnějších hereckých projevů na Hronově nejenom pro její technickou a řemeslnou úroveň, ale právě především pro schopnost jemné metaforické kresby. Tato postava nejjasněji prokázala, kudy by se asi celá inscenace měla ubírat.

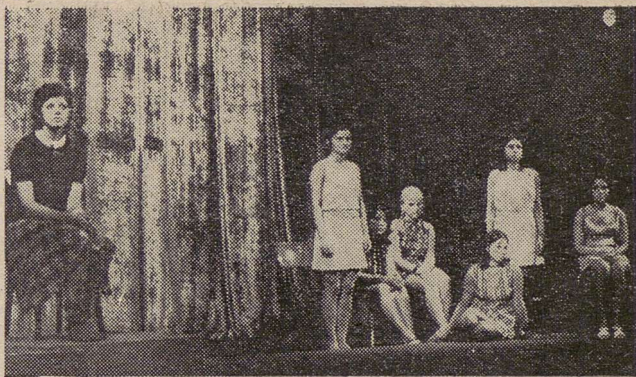
Inscenací Brechtovy hry PAN PUNTILA A JEHO SLUŽEBNÍK MATTI v provedení Divadla Hrušov ZK ROH Hrušovských chemických závodů Dukla, Ostrava — Hrušov dostal se na hronovské jeviště jeden z nejvýznamnějších revolučních dramatiků XX. století. Přitom slovo revoluční platí tu v onom vančurovském smyslu:

mimo komunismus není modernosti, neboť Brecht byl revolucionářem společenským i uměleckým. Z tohoto důvodu jest třeba především vyzdvihnout oprávněnost zařazení této hry na Jiráskův Hronov jako impuls k setkání amatérského divadla s touto velikou hodnotou socialistické dramatiky XX. století. Bylo by jistě nesprávné zatajovat, že toto setkání prozradilo ještě v mnohém nepřipravenost ochotnických souborů utkat se s tak velikým divadelním zjevem a navíc výrazně se odlišujícím od tradičních postupů českého divadla z konce 19. a začátku 20. století, z nichž stále české profesionální i amatérské divadlo vychází. Přesto však byl zápas hrušovského souboru zápasem více než čestným, který sice nepřeklenul zásadní problém některých Brechtových her — to jest jak hry vyzývající ke svržení kapitalistické společnosti převést na aktuální myšlenku, platnou pro společnost, jež tuto revoluční proměnu už provedla — ale ukázal také výspělost a schopnost tohoto souboru, takže jsme byli svědky představení, které nepatřilo pod úroveň letošního Hronova. Je třeba vyzdvihnout některé herecké výkony, zvláště Václava Fingera v roli Puntily, který svedl s touto nejednoduchou postavou velice zdařilý souboj na těch místech, jež mu poskytovala prostor pro bohatou psychologickou kresbu.

Vedle Brechtova díla ocitl se na letošním Jiráskově Hronovu zcela právem i druhý velký klasik socialistického divadla, Maxim Gorkij se svou hrou MĚŠTÁCI, kterou inscenoval amatérský soubor Jiho-moravského divadla ve Znojmě. Gorkého dramatika vychází z oněch tradic psychologického divadla, o nichž už byla řeč. To znamená, že se zdá pro soubor jednodušší, přijatelnější a snazší. Na druhé straně ovšem právě tato tradičnost psychologického divadla může vést k postupům, které svou zdlohavostí a rozehráváním každého detailu jsou dnešnímu divákovi už vzdálené. To se koneckonců stalo i v letošním hronovském představení. Inscenační přístup, zdůrazňující třídní problematiku hry, nazíral třídní konflikt především v oblasti racionálního výkladu více tradičními psychologickými prostředky než originálním řešením jednotlivých situací a vztahů. Vzniklo tak představení spíše historizující, v temporytmu značně pomalém a zobrazující v herecké práci spíše výsledek vztahů než jejich vývoj. Je nepochybné, že toto představení se vyznačovalo ukázněnou, záměrnou prací režiséra a že bylo výsledkem soustředěné práce, která ovšem nedosáhla výrazné jevištní podoby.

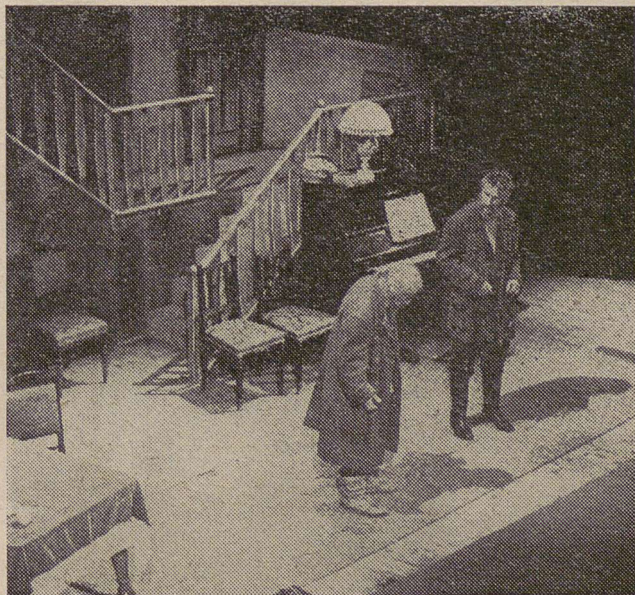
Landovského hra HODINOVÝ HOTELIÉR, uvedená Mikrofórem Desta klubu v Děčíně, byla na 41. Jiráskově Hronově ojedinělou záležitostí ze dvou důvodů: jednak byla jedinou novější českou hrou, jednak byla záležitostí malého komorního představení, směřujícího jinam než k velkému jevištnímu útvaru. Jest třeba především říci, že tato hra patří k onomu typu dramatických textů, které jsou ve svém společenském účinku nepochybně omezeny, nekladou si velké cíle, ale upozorňují na některé, často ožehavé, problémy všedního života. Inscenace děčínského souboru dokázala s patřičnou dávkou divadelní inteligence vyhmátnout základní etické jádro celé komedie, rozpor mezi příživnictvím, životním stylem a touhou tento styl překonat, dát životu přece jenom hlubší smysl. Celá komedie při svém komorním ladění stojí především na hereckých výkonech a v tomto smyslu je celá práce herecká jakýmsi nerozhodným zápasem. Fána Josefa Doležala a koneckonců i Zuzi Evy Markové postihují vnitřní rozlohu postav, vyrovnávají se — především pak v postavě Doležalově — čestně se zvláštní, syrovou bizarostí Landovského textu. Soubor reprezentoval na letošním Hronově jeden z neodmyslitelných souborových typů, v nichž se amatérské divadlo u nás rozvíjí: typ klubové práce mladých lidí, kteří v odporu ke zkonvenčeným prvkům kamenného ochotnického i profesionálního divadla hledají na malých jevištích netradiční cestu k sebe-realizaci. V tomto smyslu bylo zařazení představení na letošní Jiráskův Hronov oprávněné, neboť znovu připomnělo různorodost ochotnického divadla.

Scénická montáž Zlomky života v provedení Recitačního studia OKS Svítav

Na snímku nahoře: Václav Finger v inscenaci Pan Puntila získal cenu za vynikající herecký výkon. Na snímku dole: Amatérský soubor Jiho-moravského divadla ve Znojmě uvedl Gorkého Měšťáky

Spojené divadelní soubory z Plzně uvedly Čechovovu komedii Racek

Na snímku nahoře: Josef Doležal, v Hronově vyznamenaný režisér Hodinového hoteliéra, v roli Fány. Na snímku dole: Italský soubor O Calabresi uvedl Pirandellova Jindřicha IV.

Jestliže se letošní Jiráskův Hronov sešel s dvěma velkými klasiky socialistického divadla — Gorkým a Brechtem — nechyběl na něm ani autor, který rovněž patří k největším zjevům moderní evropské dramatiky — A. P. Čechov se svým RACEKEM, inscenovaným Spojenými divadelními soubory z Plzně. Jestliže čím zasahuje Čechov hluboce do dnešních dnů a patří k dramatikům, schopným stále klást naléhavé otázky, pak je to jeho jedinečné mistrovství zobrazení vztahu člověka k historii, která se projevuje všedním dnem. Ani Racek neuhýbá od tohoto čechovovského generálního tématu: především v postavách Trigorina, Trepleva, Arkadinové a Niny Zarečné zobrazuje líc a rub téhož problému — aktivního vztahu k životu, v němž člověk cílevědomou a smysluplnou prací naplňuje své historické poslání. Je pozitivním rysem plzeňského představení, že se mu tento smysl podařilo objevit především v postavách mladší generace (Trepleva, Zarečné) a že jej dokázalo přenést i do postav dalších, jako například u Máši, kterou Slávka Trčková hraje se zvláštní citlivostí pro Čechovovy nešťastné ženské hrdinky. Na druhé straně ovšem mizí z této inscenace příliš linie Arkadinové a Trigorina, takže jako by tu z Čechova zůstalo jenom půl jeho tématu. Přesto však je třeba zdůraznit, že hrozí-li u některého autora nebezpečí rozvláčnosti, psychologické drobnokresby a utopení se v životních detailech, je to právě tradice čechovovských inscenací a této tradici se Spojený plzeňský soubor vyhnul. Lze se skutečně domnívat, že jak v myšlenkovém, tak v jevištním výsledku je tato inscenace Čechova výsledkem do té míry důstojným, že patřila na Jiráskův Hronov a navíc asi ukazuje základní hranici, k níž mohou při setkání s Čechovem amatérské soubory v současné době dospět.

Výrazným rysem posledního představení, NA ŠICH FURIANTŮ, je spolupráce činoherního kolektivu nymburského souboru Hálek s dechovkou a tanečním souborem. Představení prokázalo i v Hronově svoji schopnost zalíbit se divákům. Porota oceňuje určitý jas, optimismus, sdělnost, otevřenost i působivost této inscenace, současně však varuje před některými prvky laciné líbivosti. Základní nedostatek spatřuje porota v tom, že se místy hrají více vnější projevy „furiantství“ než lidské zázemí Stroupežnického příběhu. Na druhé straně si však porota váží několika cenných hereckých výkonů této inscenace, např. Habršperka, Bláhy, netradičně koncipovaného dědečka Dubského i zcela zřejmého nadšení a pýle velkého nymburského kolektivu. Za klad největší pak považujeme skutečnost, že se v programu letošního Jiráskova Hronova objevila lidem milovaná klasická hra, která je výrazným předělem ve vývoji českého dramatu.

Tento konkrétní pohled na základní rysy letošních hronovských představení demonstruje asi jeden základní problém. Setkala se s ním už výběrová porota, která konstatovala, že stejně důležitý je dramaturgický výběr jako adekvátní ztvárnění dané předlohy. Jinak řečeno: revoluční myšlenky, touha a vůle aktivně zasahovat do podoby světa, musí se promítnout do touhy a vůle vytvořit divadelní tvar, jenž vstoupí svou jedinečností, originalitou a zajímavostí do bezprostředního a provokativního kontaktu s divákem. Bylo by jistě omylem domnívat se, že ochotnické divadlo je schopné ve většině svých špičkových inscenací podat řešení některých problémů jevištní realizace textů, na nichž často ztroskotávají i profesionální divadla. Ale právě v době, která tak zdůrazňuje společenskou funkci divadla, jeho aktivní roli v zápase o socialistickou společnost, je třeba znovu připomenout, že schopnost hlubokého vnitřního prožitku, myšlenek se musí nutně promítnout i do schopnosti divadla vyjít a učinit zřetelnou základní současnou polohu myšlenky díla způsobem, odpovídajícím úrovni souboru. Ochotnické divadlo je ochotnickým divadlem právě proto, že je hráno z jakési posedlosti, vnitřní vášně a nemusí být svažováno ohledy na řadu provozních podmínek — a provozními rozumíme tu ty podmínky, jež z profesionálního divadla činí zároveň podnik — a může se právě pustit

odvážně a směle na pole nesvázané konvencí. Nezapomínejme na to, že v jistých obdobích krize profesionálního divadla přicházela obroda právě z řad geniálních ochotníků. Konstantin Sergejevič Stanislavskij stejně jako u nás Voskovec a Werich obrodili divadlo své doby proto, že mimo konvence profesionálního divadla nacházeli nové estetické hodnoty, schopné vstupovat v živý kontakt se společností. Tyto velké momenty v dějinách ochotnického a profesionálního divadla se nedějí často a bylo by jistě přílišnou troufalostí tvrdit, že stojíme na prahu podobného okamžiku. Leč přece jenom je nutno si tato fakta připomenout právě dnes, kdy znovu prověřujeme společenskou platnost divadla a jeho schopnost aktivně působit na vývoj společnosti. Zápas o interpretaci divadelního textu stejně jako zápas o každý umělecký tvar je vždycky zápasem nedokončeným. Existují na této cestě mnohá vítězství, ale i mnohé prohry. To vše dohromady vytváří živou zkušenost každého uměleckého organismu, jakou je v našem případě i ochotnické divadlo. Neměli bychom nikdy na tuto živou zkušenost zapomínat. A 41. Jiráskův Hronov by se měl stát trvalou součástí této zkušenosti právě v tom, že potvrdil vůli a snahu ochotnického divadla spolupodílet se na oné regeneraci aktivní společenské funkce socialistického divadla především v oblasti dramaturgické a upozornil na řadu problémů, jež vznikají v oblasti jevištní. S touto připomínkou bychom měli vstoupit do další práce, aby 42. Hronov byl právě na poli jevištní realizace plodnou a iniciativní záležitostí.

Na snímku nahoře: Stanislav Holík získal za vytvoření Habršperka hronovskou cenu. Na snímku dole: Nymburská inscenace Našich furiantů – závěrečné představení 41. JH

H R O N O V S K Ý G L O S Á Ř

Už několik let se v Amatérské scéně objevuje vždy v podzimním období tento titulek — a také letos jsem byl redakcí požádán, abych v započaté tradici pokračoval. Mé poznámky a glosy — jak vždycky znovu zdůrazňuji, aby nedošlo k omylu — mají charakter povýtce subjektivní. Jsou spíše jakýmsi pohledem „zdola“, který by měl tvořit určitý kontrapunkt k hodnocení oficiálnímu. Souhrn takových subjektivních hlasů z tisku i z různých diskusí je odrazem veřejného mínění, jak se na hronovské přehlídce utváře-

lo — a mohl by být organizátorům podnětem k úvahám o koncepci příštích Jiráskových Hronovů.

Přece jen Jirásek

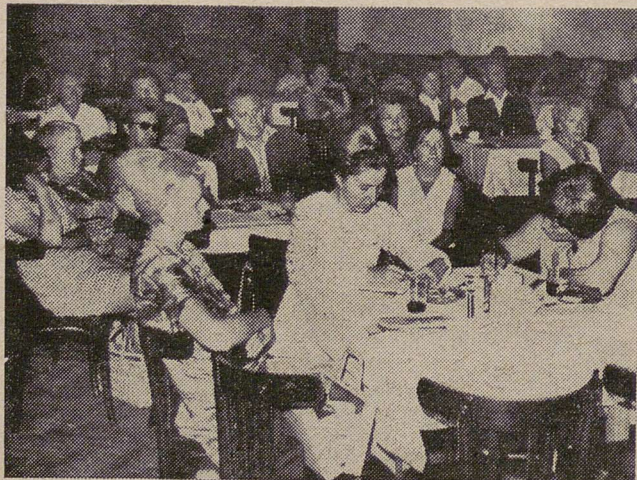
Slavnostní zahájení 41. Jiráskova Hronova v sobotu 7. srpna mělo předejdu již v pátek, kdy byla mimo soutěž uvedena Jiráskova Kolébka v provedení souboru ZK ROH Slaný. Bylo to představení i ra diční, pletně reprodukcující předlohu — bez výraznějších hereckých výkonů. Přesto — anebo právě proto? — je hronovští občané, kteří tvořili většinu návštěvníků, přijali se sympatiemi, jenom stvrzujícími

oprávněnost řešení původně nouzového: jestliže se nenajde vhodná jiráskovská inscenace přímo v soutěži, uvést některou Jiráskovu hru mimo soutěž v předvečer zahájení. I za těchto okolností byl divácký zájem tak velký, že při pružnějším reagování Přípravného výboru na vzniklou situaci mohl soubor ze Slaného hrát dvakrát.

Osobně si však myslím, že bude třeba hledat formu, jak podnítit větší zájem ochotnických souborů o uvádění Jiráskových her, aby se na Hronově objevila inscenace co nejkvalitnější. Škoda, že nebyl přijat loňský podnět Kruhu přátel JH na jiráskovskou soutěž. Obavy, že by mohla narušit hlavní výběrovou soutěž pro vlastní přehlídku, byly přinejmenším přehnané. Snad se organizátoři po letošních zkušenostech k tomuto námětu vrátí a budou jej v nějaké podobě realizovat alespoň v příštích letech. Zasloužil by si to jak Jirásek, tak hronovští občané, kteří nelibě nesou, jestliže se Jirásek v hronovském repertoáru vůbec neobjevuje. Na druhé straně však je nutné u diváků postupně překonávat tradicionalistický přístup k Jiráskovi, který vede k apriornímu odmítnutí inscenace, pokoušející se o netradiční postupy. Nebude to jednoduché, což pocítí každý, kdo se s občany Hronova dostane do rozhovoru o divadle a jejich slavném rodáku — ale i oni časem pochopí, že tradice, která není rozvíjena, zůstává sterilní a odumírá.

Hoří oheň, hoří...

Oheň přátelství na závěr předvečera se letos konal teprve podruhé. Avšak životnost tohoto nápadu prokázala mimo-

Na přednášce

řádná účast lidí, kterých se sešlo téměř na tisíc. Po loňských zkušenostech, kdy zejména ženy ve večerních sátech a na vysokých podpatcích klopýtaly po kamenné cestě do strmého kopce, došlo ke změně konání této akce. Hranice byla připravena na břehu řeky za parkem, tedy na místě snadno přístupném i za tmy.

Přes nesporný úspěch bude mít Kruh přátel o čem přemýšlet, chce-li z Ohně přátelství vytvořit do budoucna životnou tradici. Samotný program je totiž zatím velmi chudíček. Za zvuků dechovky a svitu fakul se sice příjemně pochoduje, improvizovaný projev slovenského místopředsedy Kruhu Martina Jančušky měl dobrou úroveň a souzněl s pocity účastníků — jenomže lidé čekali více. Stojí za úvahu, zda nezařadit recitaci vhodných básní a zda nevyužít blízkého pódiu v parku k uspořádání malého programu, příp. hudebního a pěveckého koncertu. Samozřejmě, velice záleží na počasí, ale toto riziko lze řešit případným přesunem programu buď na jiný den, nebo do sálu. V každém případě se Ohně přátelství stává obohacením programu Jiráskova Hronova a součástí jeho „ceremoniálu“.

A za rok zase

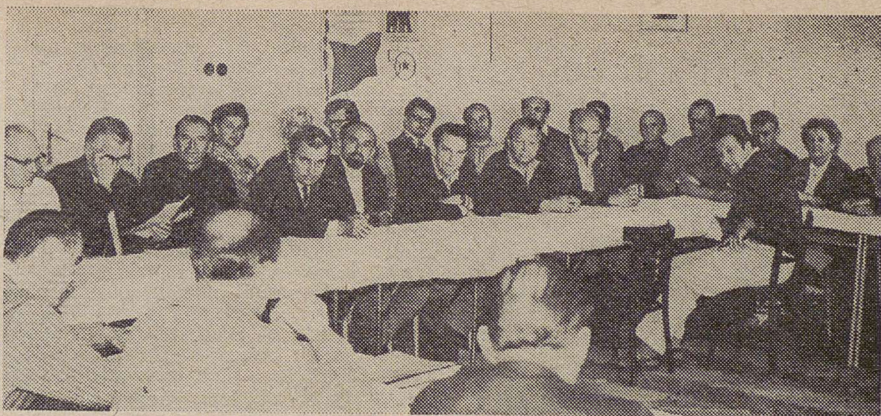
Mockrát mě napadlo, proč vlastně ochotníci do Hronova v tak hojném počtu a pravidelně — většina každoročně — přijíždějí. Odpověď není tak jednoduchá, jak se na první pohled zdá. Absolvoval jsem díky své profesi řadu nejrůznějších a vrcholných přehlídek v různých uměleckých oborech, ale nikde — snad s výjimkou Loutkářských Chrudimí — není kádr návštěvníků tak stabilní, jako právě v Hronově. A to navzdory skutečnosti, že nikde jinde nejsou takové problémy s ubytováním, jako právě tady.

Na tuto věrnost účastníků působí jistě celá řada příčin. Mezi nejpodstatnější patří touha ochotníků vidět představení špičkových souborů, poučit se z jejich kladů i záporů. Ale svou roli hrají i jiné motivace: besedy a rozhovory s předáky odborníky a profesionálními umělci, možnost vzájemné výměny zkušeností z práce souborů, každoroční setkání známých a přátel, které v průběhu roku oddělují stovky kilometrů — a v neposlední řadě i překrásná krajina s řadou cenných historických památek a s možností koupání, rybaření i houbaření. To vše sice s divadlem souvisí jenom vzdáleně anebo vůbec ne — avšak mnozí účastníci na pobyt v Hronově poskytují část své dovolené, a proto chtějí účelně spojit počení a zábavu, vzdělávání a rekreaci.

A pro tohle všechno je Hronov jedinečný a nenahraditelný — z toho vzniká jeho neopakovatelná atmosféra.

Hronovská dramaturgie

Navzdory předcházejícím řádkům lze nekonstatovat, že letošní účast se ukázala přece jen slabší než v letech předchozích. Těžko říci proč — ale jistý vliv možná měl poněkud jednostranný a náročný repertoár. Kdyby si někdo nezasvěcený prohlédl program 41. Jiráskova Hronova, zcela oprávněně by mohl nabýt dojmu, že jde o přehlídku divadel profesionálních. Vždyť Čechovův Racek, Gorkého Měšťáci nebo Brechtův Pan Puntila jsou hrami natolik náročnými a inscenačně obtížnými, že si na nich vylámá zuby nejen profesionální soubor — jak se tedy s nimi mají vyrovnat alespoň trochu se ctí amatéři? Jestliže konečný výsledek jejich úsilí nevzněl jako kata-

Na schůzi

strofa, pak to dokazuje obrovské úsilí, které studiu těchto her soubory a režiséři věnovali, nicméně pochybnost o správnosti takové dramaturgické volby to neodstraňuje, přes nespornou ušlechtilost pohnutek, které k ní vedly. Slo práce v letošním roce o důstojnou oslavu 50. výročí KSČ, již byl zasvěcen i 41. Jiráskův Hronov jako součást Národního festivalu zájmové umělecké činnosti.

Jenomže divadelní inscenace vždy představuje výslednici několika elementů, z nichž jenom jediným — byl sebevíc důležitým — je dramaturgická volba a úprava předlohy. Stejně podstatné však je, zda tvůrčí potence režiséra a hereckého ansámblu může být této předloze adekvátní. Jestliže nikoliv, pak konečný výsledek diváka neuspokojí a volba předlohy se ukáže jako pochybná. A o diváka musí jít především.

Výsledná programová skladba letošní přehlídky měla svou prapřičinu už ve způsobu výběru, kdy porota volila z představení navržených krajskými orgány (každý kraj měl právo navrhnout 1–2 inscenace). Ty pochopitelně navrhly hry ideově nejzávažnější a z nich porota vybrala inscenace relativně nejlepší. A tak se stalo, že v hronovském repertoáru naprosto převládla dramata a chyběly lehčí žánry — veselohra, konverzační hra ap. Na poslední chvíli zařadili pořadatelé alespoň jeden soubor dětský, jedno představení hry pro děti a studiové představení Landovského Hodinového hoteliéra.

Naštěstí také hostující soubor slovenský inscenoval Ostrovského Les ve výrazné komediální poloze. Těmito doplňky dostala repertoárová skladba Hronova přece jen divácky přijatelnou podobu, ale tato zkušenost by měla být poučením pro léta příští.

Tvorba a nápodoba

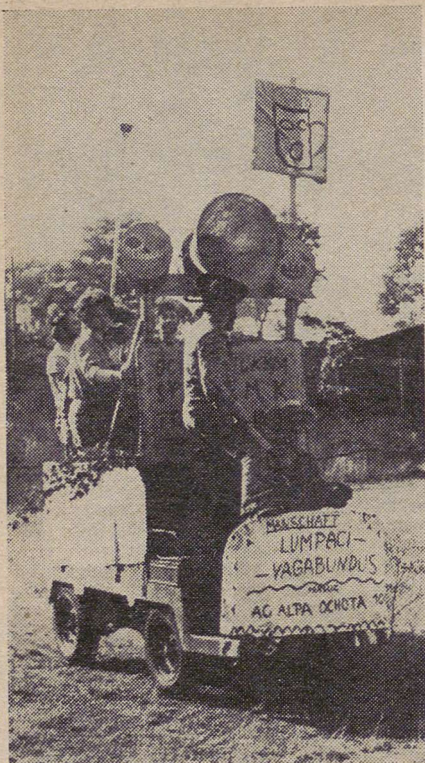
V souvislosti s repertoárem považuji za potřebné reagovat na ojedinělé, ale stále se objevující hlasy o ochotnickém napodobování profesionálů, které našly vyjádření i v článku D. Čermákové Hronov skončil otázkou (Mladá fronta 18. srpna 1971). D. Čermáková konstatuje: „Z několika Hronovů je totiž patrné, že se u nás preferuje takový typ ochotnické činnosti, která spíše než podnětností a osobitostí překvapuje schopností a záměrem napodobovat.“ A tam, kde cituje litetského delegáta, v podstatě se ztotožňuje s jeho názorem (pokud je tato citace přesná), že ochotnické divadlo by se mělo spíše napájet z vlastních zdrojů lidové tvořivosti, z jejích metafor a symbolů — podobně, jako je tomu u náivního malířství.

Domnívám se, že tyto názory zjednodušují celou problematiku ochotnické činnosti. Neznám D. Čermákovou, ale z jejích článků se zdá, že mnoho Hronovů neviděla a běžnou ochotnickou praxi zná jen z doslechu. Své závěry dělá prakticky na základě letošní přehlídky, která byla z mnoha důvodů netypická. Pokud

Právě jsme dorazili z nádrží

Televizní vůz (přidružená výroba hronovských techniků) na fotbalovém utkání

Hronov z druhé strany čili „břicho Paříže“

svou kritikou míří na inscenace, o nichž byla řeč v předchozí poznámce, pak s ní lze víceméně souhlasit. Ale bylo by nebezpečné dojít k obecnému závěru, že na ochotnické divadlo nepatří texty, hrané divadly profesionálními. To by znamenalo jeho brzký zánik — nebylo by co hrát anebo by se hrál brak a na své by si přišli grafomani. Jde spíše o boj proti velikášským touhám některých režisérů vyrovnat se profesionálům. Naučíme-li soubory odhadovat dobře své síly, možnosti a schopnosti, pak si budou vybírat takové texty, které mohou uhrát — a o to jde.

Je pravda, že krátkou dobu na přelomu šedesátých let, kdy nastal dočasný rozmach malých jevištních forem, tyto skupiny hrály převážně vlastní texty a nejlepší vytvořily dokonce svébytný reprodukční styl. Jenomže právě ony brzo profesionalizovaly a většina méně schopných velice rychle zanikla. Celovečerní divadlo tuto invazi přežilo, i když některé vlivy malých forem do sebe vstřebalo. Ani tato éra však nebyla inspirována ze zdrojů lidového divadla, daleko spíše ji ovlivnil nástup beatové hudby, muzikálů ap. Pokud jde o jevištní postupy a konvence, tedy o reprodukční styl, sotva je možný nějaký návrat ke zdrojům lidového divadla — pokud máme na mysli ochotníky jako celek a nikoli ojedinělé soubory, které mají ve svých řadách talentované tvůrce, schopné tyto podněty ztvárnit způsobem adekvátním dnešní době. Je také falešné přenášet zkušenosti z jednoho uměleckého druhu na jiný, aniž bychom vzali v potaz jejich specifčnost. Naivní neboli insitní umění má svou logiku ve výtvarné sféře, ale v syntetickém umění (jakým je divadlo) bude působit jako pustý primitivismus a neumě-

ní. Výjimky v tomto směru jenom potvrzují pravidlo. Vzpomínám v této souvislosti na učňovský soubor z Březnice, s nímž před lety talentovaný režisér inscenoval Jarryho Krále Ubu, přičemž využil absence hereckých schopností těchto mladých lidí a spolehl se na účín bezprostřední naivity jejich jevištního projevu. Po jistou dobu měl soubor úspěch a byl dokonce vybrán na Hronov. Tam však stačil malý posun, způsobený snahou udělat představení co nejlepší (představitelé začali hrát) a došlo ke katastrofě: bezprostřední naivita se změnila v trapnou bezradnost a herecký primitivismus. Málo platné, spontánnost, živelnost, naivita a primitivismus nemůže být programem ochotnického hnutí a rady v tomto smyslu jsou mu službou medvědí.

Není ostatně bez zajímavosti, že ve většině jiných zemí si podobnou otázku ani nekladou. Vědí asi tak dobře jako my, že osobitost nelze nadekretovat, ale že její míra závisí na míře talentu realizátorů inscenace. Ve většině ochotnických souborů bude vždy více nebo méně existovat napodobování určitých vzorů (a nikoliv jenom profesionálních). Napodobování ovšem není pouhou kopií (i to u některých souborů existuje), ale obsahuje i určité tvořivé prvky. Na druhé straně však i vyspělé amatérské soubory budou čerpat ze zkušeností profesionálů (ve výjimečných případech — např. u malých jevištních forem — tomu je i naopak), přebírat některé ověřené postupy a inspirovat se podněty z jejich tvorby. Ale co je na tom divného, cožpak obdobná situace neexistuje i v jiných sférách a nejen uměleckých? Mezi amatéry a profesionály prostě chybí čínská zeď — a jsou lidé, kteří by ji chtěli vybudovat.

Uroveň dívčího předzápasu předčila všechna očekávání

vat. Specifikum uměleckého amatérismu lze hledat jen v jednom: není výlučně kategorií estetickou, ale současně i sociologickou, a proto jeho hodnotící kritéria musí zahrnout i působení v daném společenském prostředí. Nechtějme od amatérů víc, než mohou...

Pojďte si hrát, dětičky!

Na jiném místě tohoto časopisu je uveřejněna zpráva poroty, která současně shrnuje hodnocení jednotlivých inscenací. Proto se jimi nechci zabývat podrobně, pouze přičinit několik poznámek.

Dívčí skupina OKS ve Svitavách byla v nevýhodě, když uváděla svou scénickou montáž z dopisů Marušky Kudeřkové, nazvanou Zlomky života, bezprostředně po dramatu K. Simonova Čtvrtý (Malá scéna OKD Praha 3). Ale ukázalo se, že je to nevýhoda pouze zdánlivá. Ve srovnání s tezatvým textem hry, realizované navíc velice staticky a bez režijní i herecké nápaditosti, působil autentický text dopisů jako nesmírně silný umělecký dokument. Zde byla sošnost režijního aranžmá plně na místě a zesilovala dramatické napětí.

Poznamenejme v této souvislosti, že je škoda, že představení poémy A. Bloka Dvanáct v provedení pražského Divadla na okraji (vítěz letošního Wolkrova Prostějova) se do oficiálního programu Hronova nedostalo a mělo se konat pouze na pódiu v parku. Jen díky opakovanému dešti se nakonec přece jen objevilo v divadle na půlnočním představení. Přes pozdní dobu je navštívilo značné množství diváků. Dovedli ocenit mimořádnost tohoto zážitku, který se v oblasti umě-

leckého přednesu neobjevuje příliš často.

Slovenská účast měla tentokrát podobu hostování, protože 41. JH byl koncipován jako přehlídka národní. Nicméně ZK Makyta Púchov reprezentoval slovenské divadelní ochotníky inscenací Ostrovského Lesa víc než důstojně a vydatně tak přispěl ke kladům přehlídky (nic na tom nemění pochybená výprava ani stylově nerovnomocné výkony představitelů Šťastlivce a Nešťastlivce).

Jeden den přehlídky byl věnován dětem. Dětský dramatický kroužek ZK Karosa Vysoké Mýto uvedl hru svého vedoucího Josefa Mlejnkna Cesta kolem světa za 77 dní. Nechci se zabývat jejím hodnocením, jde mi o obecnější problémy dětského divadla vůbec, které toto představení nikoliv odkrylo, ale znovu postavilo na pořad dne. Jde v podstatě o starý spor, zda dětské divadlo ano či ne. Dlouholetá praxe většiny vedoucích, kteří se snažili dát dětskému představení umělecký tvar, byt za cenu drilu a

tuhé kázně, byla před časem ostře napadena z teoretických pozic, z nichž bylo argumentováno především tím, že dítě ani fyzicky natož mentálně není vyzrálé natolik, aby bylo schopno uvědomělé tvorby a uměleckého výkonu. Setrvačností však zaběhané metody pokračovaly dál. Ale postupně se někteří vedoucí dětských souborů poučili z této kritiky a tvořivě navázali na Dismanův odkaz — začali pojímat divadlo jako prostředek estetické výchovy dětí a v jejich činnosti naprosto převládaly zřetele pedagogické. Ovšem kdyby šli až do důsledků, museli by na jevištní vystupování rezignovat úplně, protože jimi uplatňovaná metoda improvizované hry na divadlo je v rozporu s jevištní realizací, která vyžaduje na určitém stupni fixovat výsledky improvizovaného tvoření dětí. Tak tak znel požadavek některých diskutérů hronovských klubů.

(pokračování)

MIROSLAV LANGÁŠEK

V hronovském baru

Recitační soubor ze Sobotky na Wolkrově Prostějově

rudovi k prvnímu vrcholu dějin moderního českého sociálního poetického typu. To ovšem není nic nového, a přece — čekali jsme, že na tento pozoruhodný akcent bude přihlédnuto při vývoře divadel poezie na vrcholnou přehlídku oboru. Nestalo se tak. Festival, letos pořádaný po letech opět jako nejvyšší kolo krajských (okresních, městských a místních v předkolech) soutěží uměleckého přednesu, přinesl tak hned úvodní problém — problém postupu a výběru. Z krajů automaticky postoupila nejlepší divadla poezie, na Prostějov jako dílnu uměleckého přednesu však leckdy tyto vítězné inscenace, mající snad krajské opodstatnění, prostě nestačily. I tradice Wolkrových Prostějovů jako skutečné konfrontace nejrůznějších směrů a typů uměleckého přednesu byla tak letos vlastně poněkud ochuzena — i když ne zcela.

Napříště by bylo tedy záhodno, aby metodický průzkum krajských a okresních osvětových zařízení šel i cestou tohoto aspektu: vybírat na nejvyšší přehlídku umělecky závažné inscenace s přihlédnutím k váze experimentu. Účast takového „sporného“ pojetí letos chyběla — a právě na objevech i prohrách takových expe-

hlavně výslovnosti — malá účta ke slovu jako jednotce uměleckého přednesu a chabá práce s textem při pojetí recitace. To jsou jen obrysy té neutěšené mapy dnešního stavu — a přece je tolik lidových škol umění s recitačními a dramatickými třídami, je tolik příležitostí k recitaci...

Medvědí službu už léta poezii prokazuje vysílání televize. Zařazuje poetický pořad jako přehlídku zralých recitátorů osobitého ražení, ale mladým recitátorům poskytuje příležitost málokdy, nemluvě už o hovorech o přednesu s praktickou školou uměleckého přednesu. Proč s ní nezačít právě dnes, kdy společenský význam poezie je tak nesmírný? Nedovedeme si představit oslavu slavných výročí bez recitace — skutečně jsou to dnes už stovky recitátorů, kteří při nejrůznějších příležitostech vystupují před veřejností — leč právě absence kritérií je tady patrna více než jinde: totiž ne CO se recituje, ale JAK se recituje — to je problém těchto let, problém, který by měl být řešen v době co nejkratší.

Koneckončů i letošní WP přispěl k řešení několika seminářů, z nichž jeden, o tradicích uměleckého přednesu revoluční poezie, by mohl sehrát

NA CESTU JUBILEJNÍMU WOLKROVU

PROSTĚJOVU

Referovat o letošním 14. ročníku Wolkrova Prostějova znamená především zhodnotit pořadatelský záměr: festival pořádaný jako nejvyšší kolo soutěže uměleckého přednesu v rámci Národního festivalu zájmové umělecké činnosti na počest 50. výročí založení KSČ naplnil beze zbytku své poslání. Soutěže jednotlivců i divadel poezie skutečně přinesly pozoruhodné dramaturgické záběry do dějin poezie uplynulého padesátiletí a sociální patos, české poezii nikterak vzdálený, ba právě naopak tvořící svým způsobem páteř jejího vývoje, byl tu předveden v celé šíři a šikale odstínů.

To je ovšem jedna strana mince. Na festivalu typu Wolkrova Prostějova ovšem nedílně jde i o zpracování těchto dramaturgických záměrů sólisty a kolektivy — a tady už možno hovořit o celé řadě problémů, z nichž některé bychom měli uvést a pokusit se naznačit i jejich řešení.

Především výběr autorů — a to už vlastně jen doplňují otázku dramaturgie textů — by při všem objevném pohledu letošního ročníku WP mohl být celistvější: sociální nota nezněla v poezii našich národů jenom v tomto století, má své logické předchůdce už v raném vývoji naší literatury, středověké myšlení českého člověka bylo rovněž zřetelně determinováno sociálním vědomím a koneckončů i obrozená poezie a vývoj básnictví 19. století tuto notu přejímá a dovádí pak v Ne-

rimentů závisí leckdy nejedna vývojová etapa našeho uměleckého přednesu. Dynamické pojetí textu, expresivní výrazivo, gestace a naopak preparované symboly slovních spojení — to byly cesty uměleckého přednesu objevené na Prostějovech během posledních čtrnácti ročníků — a je jenom škoda, že takovéto impulsy zůstávají leckde zasuty a jejich cesta na nejvyšší přehlídku amatérského přednesu přehrazena. Ne, že by byla jejich nezměrná inflace: ale jsou, jistě jsou — vznikl dokonce už i jeden festival [ostravská Generace], programově objevující tyto skupiny recitátorů a v poslední době i zpívajících básníků a je jen ke škodě Wolkrových Prostějovů, že nejlepší soubory ostravského poetického souběhu nebyly pozvány.

V kategoriích sólistů je už po několik let patrna jistá stagnace: nerodí se recitátorské osobnosti a ty, jejichž kvality jsou nesporné a sjíždějí se do Prostějova rok co rok, aby je jenom potvrdily, nemají následovníky. Pravda, je tu celá řada solidních recitátorů — vesměs druhá a třetí místa v jednotlivých kategoriích, za nimi však už ne průměr, leč podprůměr: kazy všeho druhu, intonace, rytmu a

svou roli. Škoda jen, že byl pronesen vlastně jen zasněženec a úzkému kruhu praktiků. S těmito hovory o přednášení, s materiály slavných divadel poezie posledního půlstoletí, by mělo být nakládáno daleko obezřetněji. Vždyť jejich silný inspirační náboj, přesně namířený k mladým lidem s jejich touhou říci po svém své stanovisko ke světu, tento náboj je s to vyvolat v nich kromě emotivního vztahu právě podhoubí nových experimentů nebo dotváření postupů avantgardních skupin divadel poezie.

To je ostatně přístup trojnásobného vítěze letošního WP. DIVADLO NA OKRAJI Z PRAHY 6 ve své inscenaci poémy DVANÁCT Alexandra Bloka vstřebalo do svého pojetí všechny životodárné prvky odkazu poetické avantgardy: dynamické pojetí textů i expresivní výrazivo, nebo dokonce (a v tom šlo Divadlo Na okraji nej-dále) přiblížení soudobému projevu písničkářů-básníků.

Dva herci, recitátor a písničkář s kytarou, interpretují Bloka z revolučních let (mimochoodem: poéma Dvanáct je první ohlas Října 1917 v poezii) se současným moderním citěním mladé generace. Pátos revoluce je tu přímo úměrně posunut do vzrušeného obdivu — jednotlivé scény inscenace pak dostaly svou barvu režijním pojetím Bloka jako mozaiky výjevů s jakýmsi skrytým refrénem, deroucím se během recitace poémy nezdářejitelně

Mesterházi, Lajos

MONIKA (LIDÉ Z BUDAPEŠTI)

(Pests emberek, 1958)

Hra o dvou dílech. Přeložila Jana Milenová. S autorizovanými úpravami. 16 m, 7 ž. Děje se v Budapešti na křižovatce v současné době. Rozmnožila Dilia 1959.

Monika se setká po šestnácti letech se Sándorem po jeho návratu z ciziny a vzpomínají na válečný univerzitní majáles. Scény z něho oživují. Monika byla středem zájmu tehdejší sedmičlenné party. Každý z kolegů si s Monikou smluví na různý den schůzku. Béla má být instruktorem dětí ve šlechtické rodině a pak snad výpomocným profesorem, nemůže Monice, nejhezčí iluzi svého života, nic nabídnout. Pak Tomáš, zádušný hudebník, teď jen: žid. Gyula, obchodní ředitel, ji zavezl do přepychového lokálu, tomuto dobyvateli utekla. László se netajil tím, že není zamilovaný, třebaže Monika byla světlým bodem v jeho životě. Ale měl tvrdý život, matka se mu obětovala až k smrti. Zatkli ho a přece to nebyl žádný zločinec. Pak čekala Monika na schůzku se Sándorem. Marně on po ní toužil. Viděl zatčení Lászlóva a proto s posláním své buňky uprchl. Monika lituje, že se jí nesvěřil, milovala ho a nesla by veškeré nebezpečí s ním. Ale to on nechtěl riskovat. Pak byla schůzka s Deskem. Důstojník se svou „panskou“ rodinou. Monika od nich uteče. Trochu ji potěšil András, který si představuje skrovné rodinné štěstí. I když nezapomněl na Moniku, Sándor byl daleko. A tak se ona provdala za hodného člověka, lékaře. Jednou potkají pracovní četu a v ní Tomáše a Lászla. Velitelem je tu Deske, u něho je také Béla. Sándor pracuje ilegálně s Lászlem. Tomáše Němci odpraví, při

bombardování je těžce zraněn i Moničin obětavý manžel.

Město je osvobozeno. Monika se obětuje svému zmraženému manželovi. Gyula teď šmelinaří, Monika prodává poslední svůj majetek. László dělá v nové situaci pořádek. Informuje ji, že se Sándor ozval z Berlína, že přijde. András je ženat, má děti. U něho se sejde bývalá parta. Deske byl nočním hlídačem. Béla tu nechce být s vrahem Tomášovým a ostatních. Ale Deske se ještě dovolává jakýchsi zásluh a shání přímluvu, aby se dostal do armády. Monika je už sama a uchází se u Gyuly o místo vychovatelky. Ale kádrově nevyhovuje. Konečně se jí ují má László. A učí na předměstí. Sándor ukazuje na rozdíly mezi dřívějšími a nyníjšími dětmi. Ale najednou je Monika propuštěna, poněvadž byl László vyloučen ze strany. Nespokojenci se chtějí, jako intelligence, izolovat. Vede je Béla. I Deske zase v uniformě. Fanatičtí reakcionáři, s patriotickými starými hesly, chtějí bourat, co revoluce přinesla. Béla zastřelí Lászla. Sándor na Bélovi ukazuje ty jeho plané iluze. Béla je stíhán výčitkami svědomí. A zase jde Monika s Andrásim a s dětmi odklízet trosky. Gyula zve Moniku, aby šla s ním, s Bélou, s Deskem, ale Monika, posílená Sándorem, začíná znovu život, nový, lepší.

Lajos Mesterházi (nar. 1916), maďarský publicista a dramatik. Jeho hra Monika se zabývá složitým společenským vývojem ve válce a po ní, inscenace předpokládá vedle dobrého charakterového odstínění postav též dobrou technickou spolupráci, zvláště se světem, aby prolínané scény následovaly plynuce. kr

Emil Artur Longen, vlastním jménem E. A. Pittermann (1885 až 1936), malíř, kabaretiér, dramaturg, režisér, herec a dramatik patří mezi českou uměleckou bohému kolem první světové války. Postupně se začal věnovat divadlu a zde pak znamená nejvíce jako dramatik. Napsal na sedmdesát původních her a na stovku úprav a překladů. Z nejznámějších jsou to: Lepší lidé, Propast, Prolog aneb Monolog člověka, který před čtyřia dvaceti hodinami zemřel, V předstíni svatyně a další. C. k. polní maršálek je fraška napsaná se smyslem pro humor a karikaturu s velkou rolí pro postavu Katzelmachera.

Ko

[301]

Longen, Emil, Artur

MINISTR A JEHO DÍTĚ

(1926)

Fraška o jednom dějství, vydal Orbis Praha 1961. 6 m, 4 ž. Výprava: salón v hotelu.

Ministr se inkognito ubytuje v malé lázeňské městě s milenkou Lolotkou, kterou vydává za dceru. Redaktor místních novin odhalí jeho totožnost a do celé země jdou noviny s fotografiemi ministra a jeho milenkou. Navíc propuká aféra s defraudací státních peněz a do hotelu se nahnou jednak lidé z městčka, kteří chtějí z ministra něco získat (redaktor, vynálezce, předsedkyně spolku Ženská snaha), jednak přijíždí ministrův tajemník s ministrovou ženou. V nepopsatelném zmatku vydává ministr milenkou za dceru vynálezce a snoubenku tajemníkovu. Tajemníka povýší na sekčního šéfa, potlačí aféru s defraudací, redaktora jmenuje šéfem nového tiskového orgánu, spolku Ženská snaha dá peníze a vynálezci slíbí účast na jeho podnikatelských snahách. Lolotku svěří definitivně do náruče tajemníka a je připraven dále moudře vést státní

záležitosti. — Tato aktovka je ukázkou autorova mistrovství v situační komice. Potvrzuje oprávněnost zájmu o Longenovu dramatickou tvorbu. Ko

[302]

Lelli, Renato

OD NOCI K RÁNU

(Sulle strade di notte, 1953)

Hra o třech dějstvích. Přeložil Oldřich Kautský. 2m, 1ž, tři mužské a tři ženské hlasy v telefonu. Jedna scéna: vlevo pracovna, uprostřed chodba, vpravo ložnice, vzadu jídelna. Odehrává se v italském velkoměstě za našich dnů.

Advokát dr. Rosseli, který není příliš bohatý, ale zato známý svými schopnostmi i svou absolutní čestností a bezúhonností, si večer připravuje obhajobu pro velmi závažný proces. Jeho syn, devatenáctiletý Maurizio, je někde na večírku u známých. Jeho žena Lucie se právě vrátila z koncertu a nervózně přiznává, že má v poslední době o Maurizio velké obavy. Je ke všemu netečný, špatně se učí. V jeho věcech našla revolver a telefonicky zjistila, že u známých na večírku není. Svého syna velmi miluje a omlouvá jeho chyby. Když chce Valerio zasáhnout do synovy výchovy, brání tomu, protože se jí jeho zásahy zdají příliš hrubé. Maurizio se vrátí velmi pozdě. Přestože na něj oba rodiče čekají, ani je nepozdraví a rychle odejde do svého pokoje. Valerio usne, ale Lucie nemůže spát a přistihne Maurizio v otcově pracovně. Maurizio má rozbitou hlavu a zraněnou nohu. Lucie to chce před Valeriem zatajit, ale ten se probudí a zahájí se synem křížový výslech. Maurizio se přizná, že chtěl jet s kamarádem Mariem na dalekou cestu. Aby získali peníze, přepadli na silnici automobilistu, o němž věděli, že

u sebe nosí hodně peněz. Došlo ke rvačce, při níž přepadený volal o pomoc. Mario prý na něj vystřelil, přepadený zůstal bez hnutí ležet. Protože se sbíhali lidé, oba mladíci utekli, aniž cokoliv ukradli. Ujeli na Mariově motocyklu, havarovali, ale přece jen se jim podařilo dostat se domů. Valerio i Lucie jsou zdrce-ni. Valerio chce syna vyhnat z domu, ale Lucie ho přemluví, aby podnikl něco k jeho záchra-ně. Valerio jde navštívit Maria, ale když s ním má promluvit o tom, co udělat, aby celá věc nevyšla najevo, nemůže. Zároveň se z novin dozví, že přepadený není mrtev, ale jenom lehce zra-něn. Lucie chce s Mauriziem ujet, ale Valerio jí v tom zabrání. Po-žádá přítele advokáta, aby pře-vzal Mariovu obhajobu, protože je odhodlán celou záležitost ohlá-sit. Byl to totiž Maurizio, kdo na přepadeného vystřelil, a Valerio nemůže ustoupit od požadavku, aby jeho syn byl spravedlivě po-trestán.

Renato Lelli (nar. 1899), sou-časný italský dramatik. Od noci k ránu je napínavé drama cha-rakterního otce — současně však i jeho vlastní obžaloba. **dr**

[303]

Leonov, Leonid

ZLATÝ KOČÁR

[Zolotaja kareta, 1946]

Hra o čtyřech dějstvích. Přeložili T. Silbernáglová, M. Ajvaz a F. Hřiv-na. Vydal Orbis 1958. 9 m, 5 ž. Vý-prava: pokoj v hotelu, kotelná pře-dělaná na obytnou místnost, kance-lář městského sovětu, pokoj. Ode-hrává se během čtyřladvaceti hodin brzy po válce v městečku, které bylo blízko fronty.

Geolog Karejev projíždí na cestě do lázní malým městečkem, v němž se narodil a z něhož před šestadvaceti lety odešel. Zamilo-val se tenkrát do Mášenky Poro-

šinové, dcery přednosty poštov-ního úřadu, ale Porošin mu dce-ru nedal. Karejev byl pro jeho dceru příliš nepatrná partie. Z obyčejného učitele to Karejev dotáhl na akademika, oženil se a má už dospělého syna Julije, kte-rý ho na cestě doprovází. I Má-šenka se vdala, je nyní předsed-kyní městského sovětu a má už velkou dceru Marku. Ale její manželství není šťastné. Její muž je kariérista, zbabělec a holčič-kář. Mladému Karejevovi se zalí-bí Marka a přemlouvá ji, aby s ním a s jeho otcem jela na Pa-mír. Mášenka není proti, byla by naopak ráda, kdyby se Marka vzdala své první lásky — Timo-ši Něprjachina, který na frontě při-šel o zrak. Zdá se jí totiž, že by Marka měla mnohem lehčí život s Juliem než se slepým Timo-šou. I pro Marku je to velké pokuše-ní, ale nakonec zůstane u Timo-ši. Nejde cestou své matky, která si kdysi vzala ženicha ve „zlatém kočáru“, i když ví, že život s Ti-mošou bude těžký.

Leonid Maximovič Leo-nov (nar. 1899), jeden z nejvýznač-nějších sovětských spisovatelů star-ší generace. Z románů nejznámější Ruský les. Další hry: Jezevci, Untilovsk, Polovčanské sady, Sadař a stín, Skuta-revskij, Vlk, Vpád, Mete-lice, Obyčejný člověk **dr**

[304]

Lovinescu, Horiu

POČESTNÝ DŮM

[Casa onorabilia]

Detektivní fraška o dvou částech. Přeložil Karel Pařha. 4 m, 4 ž. Vý-prava: hala bývalého panského domu. Odehrává se v současné Bu-kurešti.

Dobře situovaní manželé, Dinu a Cora, si pozvali na Silvestra své přátele. Je zde soudce Dan se svou ženou Celou, Grig s hereč-kou Anny, dále spisovatelka Anto- **58**

nikým neomezování a tak se tvá-ří velmi nesobecky a jeden dru-hému dávají přednost. Když se nemohou dohodnout, který z nich zůstane s Viktorií, zbude rozho-dování na ni. Viktorie to vyřeší šalamounsky, vybere si třetího, pana Pantona, válečného keřase a zbohátlika, který jí může zajis-tit pohodlný život. Zbývá jen vy-řešit otázku rozvodu, v anglic-kých poměrech velmi obtížnou. Tady pomůže Viktoriin advokát, který dodá narušitelku manžel-ství, a aby nedošlo k nějaké ne-prístojnosti, je tato jeho spolu-pracovnice obstarožná stará pa-na, která se svými klienty hraje celou noc karty. Takže všechno dopadne ke spokojenosti všech zúčastněných a Viktorie může odejít za svým nastávajícím tře-tím manželem.

William Somerset Maug-ham (1874—1965), anglický roma-nopisec a dramatik. Psal společen-ská dramata tihnoucí ke komerč-nosti, exoticky zabarvená. V DILIA jsou v překladu k dispozici tyto hry: Kouzlo domova, Živitel, Karolína. **Šd**

[310]

Menandros

ČÍ JE TO DÍTĚ

[Epitrepontes]

Komedie o pěti scénách. Přeložil a doplnil Vladimír Šrámek. Dilia 1952. 8 m, 4 ž. Scéna: Dva sousedící dvor-ce u Athén v době Menandrově. Verš.

Z hovoru otroků vysvítá, že Cha-rísios opustil svou mladou ženu Pamfilé pro pištkyni Habrotonon. Spěchá sem Smikrínés, otec Pam-fily. Charísios se zlobí, že Pam-filé pohodila dítě. S kým je měla? — Lakomec Smikrínés soudí spor mezi pastýřem Dáosem, který dítě našel, a uhlířem Syriskem, kte-rému je odevzdal. Otrok Onési-mos pozná mezi věcmi toho ne-mluvněte prsten svého pána Cha- **63**

risia. Ale bojí se jej svému pánu odevzdat, poněvadž nezná-li mat-ku, vznikl by jen zmatek. A pán už je teď celý nešťastný z jeho náznaku, že to dítě je Pamfily. Pán jej ztratil o Tauropolích, kdy přepadl zřejmě také nějakou ženu. Ale kterou? Habrotonon si od něho prsten vyžádá a u Char-isia předstírá, že ona byla tehdy jeho obětí a stala se matkou jeho dítěte. Smikrínés zuří, do jakého domu se to jeho dcera dostala. Charísios je nešťasten, Pamfilé také. Jejich rozhovor vyslechne Onésimos. Smikrínés říká, že měl také s jednou ženou dítě, ale že mu dal na krk na šiůrku jen pro-vrtný obol a dál už se o ně ne-zajímal. Chce odvést Pamfilé domů, ale ta nechce. Otec odchá-zí tedy pro kojnou Sófroné, která to Pamfilino dítě tehdy odložila, aby vše vysvětlila. Habrotonon s dítětem poznává svou družku z loňských Tauropolí, a zvěstuje jí, že to dítě počala se svým ny-nějším manželem. Charísios se kaje. Chairestratos, soused, který má Habrotonon rád, s radostí si vyslechne tohle vysvětlení. A bude se oslavovat. Onésimos teď ozna-muje, že Habrotonon, která nosí od dětství na krku obol, je tedy Pamfilina sestra. Sófroné to po-tvrzuje. Habrotonon je tedy Smik-rínovou dcerou. A tak Onésimos rád zjišťuje, že mohou opravdu vypknout radovánky.

Menandros (342—292 př. n. l.), řecký dramatik, představitel nové řecké komedie, nám známý hlavně přes římské komediografy Terence a Plauta. V našem století bylo na-lezeno několik více méně úplných jeho her. Je považován za otce mo-derní evropské komedie. Čí je to dítě je zábavná komedie ze sta-rych mravů. Je vhodná pro dobře sehraný soubor. **kr**

líčí jako snadné. Objevuje krádež jako součást systému, když pokladní v obchodě odcizí sto franků a navíc se s ní vyspí. Je vyhozen z místa a nově zaměstnání získává prostřednictvím nápadníka své sestry. Ten jeho sestru opouští a Magis lži a podvodem (opět součástí systému) překazí jeho novou známost a vrátí ho sestře. Sám se dostane na ministerstvo díky své dovednosti v kartách a jako výkupné je mu nabídnuta nejstarší dcera v rodině, kam je uveden hrát karty manželem Rózy, s níž, mimochodem, pravidelně spává. Nic na tom, že miluje mladší Charlottu — opět součástí systému. Magisova žena Hortensie však naváže milostné vztahy k jinému muži a Magis, který se opět ocitá mimo vajíčko, nejdříve tohoto muže vydírá a nakonec svou ženu zastřelí tak, že odsouzen za vraždu je milem. Systém lži, podvodu, zlodějství i vraždy opět funguje.

Félicien Marceau, (nar. 1913), belgický spisovatel, esejista a dramatik. Z dalších dramat: *Caterina*, *Dobrá polévka*, *Kameny*, *Zkouška čtyř* a historizující komedie *Nero*. Vajíčko je výborná konverzační komedie, její uvedení předpokládá znamenitého herce pro hlavní postavu. Vhodná je pro nejvyspělejší soubory.

Ko

[308]

MASTIČKÁŘ

Ze zlomků ze 14. století přepsal Jan Kopecský. 7 m, 7 ž, kompars. Děje se na středověkém tržišti.

Městský biřic ohlašuje zahájení jarmarku a dohlíží na pořádek u jednotlivých stánků. Rubín ohlašuje příchod svého pána, proslulého mastičkáře, a zatím se zabývá přítomnými ženami. Přicházejí tři Marie a zpěvem vyjadřují smutek nad úmrtím Pána. Mastičkář nabízí mast, která ožíví mrtvého. Když jsou Marie nedů-

věřivé, smluví se s pláteníkem a předvede vzkříšení jeho syna tou zázračnou mastí. Ženy koupí a odcházejí, pláteník nedostane slíbenou odměnu a mastičkář s Rubínem za zpěvu necudných písníček táhnou dál. — Volná rekonstrukce malé středověké scénky si vyžaduje od (mladého) souboru rychlý spád a přitom pečlivě nastudovaný dialog, nemá-li být obětována srozumitelnost. kr

[309]

Maugham,
William Somerset

KOUZLO DOMOVA

(Home and Beauty, 1933)

Fraška o třech dějstvích. Přeložil Bedřich Becher. 5 m, 7 ž. Výprava: ložnice, obývací pokoj, kuchyně. Odehrává se koncem listopadu roku 1918 ve Westminsteru.

Rozmarná a zhýčkaná Viktorie žije ve svém domě se svým druhým manželem majorem Fredem Lowndesem a se svými dvěma dětmi. Fred byl přítelem Viktorina prvního manžela majora Williama Cardewa, který před třemi lety padl ve Francii. Z manželství s Billem má Viktorie jednoho synka a s Fredem druhého. Viktorie je přesvědčena o tom, že je vynikající milující manželkou, avšak ve skutečnosti je to zcela nesnesitelná a sobecká, i když půvabná mladá žena. Náhle se Bill ohlásí telefonicky, protože není mrtev, ale byl těžce raněn, ztratil paměť, po uzdravení byl delší dobu v Německu vězněn, takže Viktorii nemohl dříve dát zprávu. Než se mohou manželé dohodnout, kdo Billovi sdělí, že jsou oddáni, Bill se objevuje. Teprve když chce vidět své dítě a chůva přinese miminko, jehož otcem je Fred, dovídá se Bill postupně, co se tu odehrálo v době jeho domnělé smrti. Po prvním překvapení se však ukáže, že oba muži touží být zase svobodní a

62

nie a ještě jakýsi iluzionista, kterého někdo přivedl pro zpestření silvestrovského večera a kterého z přítomných nikdo nezná. Po oslavě trpí společnost kocovinou, ale ještě se nerozházejí. Hraje se hra na pravdu, která je jen záminkou k tomu, aby se začalo prát špinavé prádlo všech přítomných. Když jsou v nejlepším, zhasne světlo a ve vedlejší pracovně je nalezena mrtvá Cela. V kapse má lístek, na němž je napsáno 23,45 — tedy přesně doba, kdy byla nalezena mrtva. Její muž Dan chce zavolat policii, ale Dinu, který má strach ze skandálu, mu v tom zabrání. V hádce si všichni přítomní začnou navzájem vyčítat minulost, která zřejmě není bez poskvrn. Protože všichni soudí, že jde o vraždu, podezírají jeden druhého. Světlo zhasne podruhé a vzápětí vykřikne Anny, protože uviděla v bytě cizího muže s bílou maskou. Všichni ho hledají a domnívají se, že on je určitě vrahem. Zatím vydráždí Anny Antonii, která na ni vezme pohrabáč, ale neuhodí Anny, nýbrž onoho iluzionistu, kterého předtím našli za kanapem spícího, který potom záhadně zmizel a nyní se zcela opilý opět objevil. Zatímco se všichni dohadují o situaci, odejde Antonie do vedlejšího pokoje, kde ji za nějakou dobu rovněž najdou mrtvou. V kapse má opět lístek s udáním doby. Teď už se nikdo nebrání zavolat policii, ale dříve se dohodnou, že všechno svedou na onoho cizího muže. Ten se však probere z opilého spánku a předstává se jako Bosco III., eskamotér a iluzionista. Při silvestrovském večírku se mu všichni smáli, že nic neumí. Aby dokázal, že je dobrým hypnotizérem, zahrál jim hru na dvě vraždy. Cela i Antonie jsou samozřejmě živé. Všichni jsou rádi, že to dobře dopadlo. Dinu přináší ze schránky noviny, v nichž se píše o revizi jistých soudních procesů. Než připraví Cora občerstvení, ozve se z vedlejšího pokoje výstřel.

59

Soudce Dan se zastřelil, Dinovou pistolí v Dinově bytě. Tím zničil nejen sebe, ale i Dina.

Horiu Lovinescu (nar. 1914), současný rumunský dramatik. Z dalších děl: *Horečka*, *Zničená citadela*. dr

[305]

Maeterlinck, Maurice

STILMONDSKÝ STAROSTA

(Le Bourgmestre de Stilmonde, 1918)

Drama o třech dějstvích. Přeložila Marie Kalašová. Vydalo Zatiší, Knihy srdce i ducha, B. M. Klika Praha 1926.

11 m, 1 ž. Výprava: starostova pracovna. Děje se ve Stilmondu, městečku v belgických Flandrech, koncem srpna 1914, od 10 hodin dopoledne do 19 hodin večer.

Zraněný Jan Gilson sdělí stilmonskému starostovi van Bellemu, že německá armáda je na cestě do Stilmondu. Vede ji baron von Rochow, poručík Karl von Schaunberg a poručík Otto Hilmer, který si před válkou vzal za ženu starostovu dceru Belu a nyní s ní čeká rodinu. Gilson upozorňuje starostu, že Němci všude, kam přijdou, zajímají rukojmí, které bez milosti zastřelí, naleznou-li u civilních obyvatel zbraně. Starosta nemá obavy z těchto opatření, protože všechny zbraně, které v městečku byly, dal sebrat a zamknout, a protože věří, že mu jeho zeť poručík Hilmer pomůže. Zanedlouho poté přijíždějí do Stilmondu Němci. Baron a oba poručíci se ubytují ve starostově domě. Baron oznámí starostovi, že jako rukojmí ručí svou hlavou za to, že nebude stříleno po německé armádě a že v městečku nejsou zbraně. Zatím co se poručík Hilmer vítá se ženou, ozve se vzdálený výstřel. V lesíku byl neznámým pachate-

lem zastřelen poručík von Schaunberg. Němci zatknou starého starostova správce Klause, protože byl v době výstřelu v lešiku. Klaus je označen za pachatele a nenajde-li se do večera jiný viník, bude zastřelen. Je to vlastně pro Stilmond velká benevolence, protože jinde se takové případy řešily zastřelením třetiny obyvatel. Ale na přímluvu poručíka Hilmera se baron spokojí jen s tímto jediným exemplárním potrestáním. Po rozmluvě s Klausem ví starosta bezpečně, že Klaus je nevinen a řekne to baronovi. Baron upozorní starostu, že je-li Klaus nevinen a nenajde-li se do večera jiný viník, bude zastřelen starosta jako rukojmí. Klaus se starostovi nabídne, že vezme vinu na sebe, protože jeho život je pro Stilmond méně potřebný, než život starostův. Poručík Hilmer přemlouvá starostu, aby nabídku přijal, neboť baron je ve svém rozhodnutí zcela neoblomný a všechny pokusy najít pravého pachatele ztroskotaly, ale starosta odmítne. Rozloučí se s dcerou a synem a chystá se na smrt. Baron rozhodl, že velitelem popravy čtyř bude poručík Hilmer. Bela žádá svého muže, aby odmítl tento rozkaz splnit a poručík je ochoten ji poslechnout i když mu hrozí trest smrti. Ale starosta nakonec oba přemluví, aby se podřídili baronovu příkazu a zbytečně neriskovali Hilmerův život. Po vykonané popravě přichází Hilmer za svou ženou. Baron změnil v poslední chvíli rozkaz a Hilmer nemusel velet popravy čtyř. Ale Bela se od něho přesto odvrací.

Maurice Maeterlinck (1862 až 1949), belgický, francouzsky píšící básník, tvůrce symbolistického dramatu. R. 1911 dostal Nobelovu cenu. Hry: Modrý pták, Monna Vanna, Péleas a Melisanda.

dr

[306]

Mahen, Jiří

HUSA NA PROVÁZKU

(1925)

Šest filmových libret.

3. MUŽ, KTERÝ SEDÍ A PŘECE JDE ČILI POKLAD KRÁLE KADMA

Skeč o jednom obraze. 4 m. Scéna: lékařova ordinace. Doba: současnost.

Doktor X. Y., znamenitý neurolog dostal od své klientky telegram, aby prodal její auto, vyzvedl cenné papíry a ještě další značnou částku peněz. Do jejího příchodu má všechno nechat u sebe. Jenž pacientka nepřijíždí a doktor neví, kam cennosti schovat. Má obavy, aby o ně nepřišel, nechá je proto ležet v ordinaci pod stoličkou, aby byly co nejméně nápadné. Brzo nato přijde záhadný cizinec jako pacient a vypravuje lékaři příběh, jak před třemi léty podnikl s přítelem výlet do krajin u Jónského moře a tam na radu venkovanů pronikl do hluboké sluje, v níž našel poklad krále Kadma. Vzal si jenom čarovný prsten, pomocí něhož se pak z jeskyně zachránil, ale jenž mu zároveň přinesl i prokletí krále Kadma: nikdy na této zemi neusedne, ale prochodí všechny světy a do smrti nebude mít klidu. Když se doktor naklonil nad cizincovu ruku, aby si prsten prohlédl, náhle zavravorá a omámen čímsi se dostává do jakéhosi transu, jehož se snaží cizinec využít k nalezení ukrytých peněz. Byl to totiž on, kdo doktorovi posílal telegrafické příkazy. Pod ordinací stoličkou ho však nenapadne hledat. Nakonec je vyrušen příchodem jakéhosi podivného krále s korunou na hlavě. To se za krále Kadma vydává doktorův sluha, který za dveřmi vyslechl celý příběh a nyní je odhodlán volat policii. Napjatá situace je přerušena přicházejícím potrhým pacientem. Cizinec se

narychlo poroučí a ohlašuje se u neurologa k návštěvě na pozítří. Doktor, ač z transu probuzen, vznáší se ještě vodorovně nad stoličkou, pod níž leží nedotčeny velké peníze a cenné papíry.

4. TROSEČNÍCI V MANĚŽI

Pantomimické libreto. 2 m. Scéna: manéž.

Dva megafony vytvářejí zvukovou kulisu mořské bouře. Na okraji manéže se objevuje první trosečník — klaun Jednička — a brzy po něm druhý — klaun Dvojka. Oba zatančí tanec nečekaného shledání a pak následuje Pět největších nutností na světě — kromě ženy! — 1. STAVENÍ VĚŽE BABYLONSKÉ. Klaun Dvojka si kouskem větve nakreslí do písku komfortní vilu se zahrádkou a s besídkou. Jednička mu ji závidí a odkoupí ji za peníz, který mu ještě zbyl v kalhotách. A tak nakonec Jednička se rozvaluje ve vile a Dvojka obchází s penízem v ruce její pomyslný plot. 2. DVA MUŽI A PES. Klaun Dvojka vykouzlí ze své bílé blůzy velikého hadrového chlupatého psa. Jednička, jenž se ve vile cítí osamocen, chce psa mít, a tak vilu za něho vymění. Dvojka má tedy peníz a vilu, Jednička psa. 3. CAPSTAN NAVY CUT. Dvojka si ve vile zapálí dýmku, již také vylovil ze své blůzy, Jednička by si také rád zakouřil, leč nemá, čím by zaplatil. Ale Dvojkoví při přemetu vypadne dýmka z úst, Jednička využije jeho překvapení, zmocní se dýmky a vnikne i do vily. Nyní je tedy ve vile opět on, ale dýmka mu nechce hořet. Venku je Dvojka s penízem a se psem a má navíc jakousi hůl, již se rozhlíží jako dalekohledem po okolí. Jednička mu zase závidí. 4. ADAM A EVA. Dvojka najde venku ještě jablko a pytlík jakýchsi podivuhodných kulatých věcí. To už Jednička nemůže vydržet, opustí vilu a prodá ji Dvojkoví za záhadný pytlík. Když jej pak otevře, ulítne mu z něho hej-

no vrabčat. Jednička je venku sám a sám, Dvojka má dům, peníz, najedl se, zakouřil si, má dalekohled i psa! 5. POTŘEBA TAJEMSTVÍ. Klaun Dvojka má tedy vše, je se všemi svými kousky u konce. Jednička nemá nic, sedí pod oknem boháčovy vily a dívá se melancholicky kolem. Pak Dvojka vhodí peníz do psa, zatahá ho za ocas, ozve se ohlušující rána a nad manéží se objeví nápis: Země je kulatá. Z megafonů zní andělské sbory: Neboť, aj — země kulatá jest! A nikdy se na ní neztrácíme! Ani utopit se nemožno! — Pes vesele štěká a oba klauni tančí radostný tanec zachránění.

Burleskní hříčka se smyslem pro absurdní komiku a pantomimický příběh jsou dvěma doklady Mahenova usilování o nekonvenční divadelní tvar a mohou být stále ještě velmi podnětnými texty pro ty soubory, jimž nekonvenční cesty jsou blízké.

e

[307]

Marceau, Félicien

VAJÍČKO

(L'Oeuf, 1957)

Komedie o dvou dějstvích, přeložili Milena a Josef Tomáškoví, vydal Orbis v edici Divadlo, Praha 1964. 19 m, 14 ž. Scéna v názvu představuje kavárnu, různé byty, obchod, úřad, soudní síň atd.

Magis, hlavní postava hry, rekonstruuje svůj život a hledání systému světa, který si představuje jako uzavřené vajíčko, kdy člověk je buď uvnitř nebo vně. Důkazy o tomto systému provádí prostřednictvím postav v oštre střihaných scénkách. Do scének Magis vstupuje jako protihráč a hned se zase stává komentátorem vně těchto scének. Celý život Magise je snahou dostat se do systému vajíčka. Objevuje tak především lež jako součást systému, když se přesvědčuje o neshlednosti navázání milostných styků, ač všichni kamarádi to

k vyvrcholení. Již bylo řečeno, že tento pozoruhodný kolektiv navazuje a svým způsobem i dotváří průbojně inscenační impulsy posledních let. Třeba otázka přístupu k textu je tu nad jiné typická: režisérovo pojetí tu přichází s volným výkladem textu a tento výklad podřadí i preparováním slovních trsů a symbolů — tak vznikají například refrény nejenom recitační, ale i hudební, přičemž pěvecká složka nikdy neulstuje, ale právě naopak text sama posunuje, a to nejen jako předělovou záležitost, nýbrž i uvnitř jednotlivých scén.

Tak tedy vypadalo vítězné představení letošního WP: Cena poroty, Cena za interpretaci sovětské poezie a Cena diváka, které divadlu připadly, jsou jen logickým odrazem hodnot této inscenace a poučením pro režiséry i celé kolektivy divadel poezie, že POUZE cesta navazování na tradice a jejich dotváření vede k úspěchu, že už dnes na poetickém jevišti nemožou a ani nesmějí obstát slepence textů bez režijního záměru nebo s nejasným a chabým záměrem, který poezii často devaluje do trapného komentátorského posluhování.

Ne že by právě tohle byly charakteristické rysy ostatních sedmi inscenací divadel poezie letošního WP, leč mnohé z toho — v malé míře — platí i o jejich tvůrcích. Všimněme si jich: dva pokusy inscenovat Jiřího Wolkra, dva Šrámků, jednou Halas, jednou Kainar a dopisy Marie Kudeřkové — to je dramaturgie divadel poezie WP 71. Jak dopadly tyto inscenace ve srovnání s vítězným souborem, jehož představení se opravdu co do stylu a jeho provedení nedalo nic vytknout?

Především wolkrovské inscenace. Už přijet s nimi do rodného města básníkovy a stát se tak kandidáty wolkrovské ceny (letos neudělené — její hodnota je rovna hlavní Ceně poroty) je chtít nechtě odvaha, zvláště jde-li v obou případech o pořady, jejichž slabiny se daly odstranit.

SOUBOR RECITAČNÍHO STUDIA ŠRÁMKOVA DOMU V SOBOTCE i LITERÁRNÍ KLUB GYMNASIA V ROUDNICI ve svých inscenacích pracovaly s texty mladého básníka — a toto mládí, tragické, leč nerezignující jako by se z Wolkrovy podoby vypařilo: sobotcké nezachránilo ani dynamické pojetí textů a roudničtí recitátoři ve své rozměrné inscenaci přecenili únosnost chápání poezie věku recitátorů. Těžko věřit chlapci sotva středního školního věku, přednáší-li závažné pasáže Wolkrova Moře... nemluvě už o baladách.

A přece se v obou pořadech objevily i prvky, jejichž rozvedení a dotvoření by mohlo přinést užitečnou a objevnou inscenaci. Zejména roudnický soubor uvedením mladé Wolkrovy poezie mladými recitátory aspiroval na víc, nežli sklídl. A problém souboru Šrámkova domu pak — podobně

i u Roudnice — byl v práci s recitátory nestejněho věku: ne vždycky je vhodné do představení zapojit všechny přednášeče, kteří jsou k dispozici.

Zvláštním rysem obou šrámkovských a v malé míře i wolkrovských pořadů bylo prezentování osoby básníka jako jevištní postavy. Tento silně emotivní jevištní impuls vyšel snad jen souboru OKRESNÍ KNIHOVNY VE STRAKONICÍCH díky zralému přednesu představitelů básnickovy osobnosti; velice sporné bylo pak ladění pásma ze Šrámků PRAŽSKÉHO DIVADLA POEZIE KAPKA. Tady šlo právě jen o sled básní, režijní postupy se spokojily pouze s aranžováním scény a neměřily nad text, což je příznačný jev typu básnické besídky či akademie.

A tak zbývá už jen doplnit obraz letošního prostějovského poetického jeviště o tři inscenace pozoruhodnější. DIVADLO POEZIE ODBORNÉHO UČILISTĚ NHKG Z OSTRAVY přineslo po letech na WP zajímavý jevištní typ — agitku. I když Kainarův text Koledy postrádá onu poněkud kontrastní plakátovost, vlastní textu agitky, forma zpracovávání byla pro tento žánr volena dobře. Ale přílišné tempo — inscenace trvala necelých 10 minut — brzdilo kupodivu vyznění. Ne každá rychle odvedená agitka dosáhne svého cíle, vsadí-li se jen a jen na tempo recitace. Ostravský soubor má nicméně dosti sil a zkušenou režisérku a nebyl v Prostějově ani poprvé, ani jistě naposled.

U pásma ZLOMKY ŽIVOTA šlo o kon-

frontaci lidsky silných a mladým lidem neobvykle blízkých dopisů Marie Kudeřkové s poéмой Jiřího Havla o této statečné mladé komunistce. Žel, ukázalo se, že autentický text daleko převyšuje ilustrativní patos Havlovy dávno překonané poezie. A tak se oslabilo jedno poměrně zdařilé představení.

VOJENSKÝ SOUBOR DIVADLA POEZIE Z TEREZÍNA překvapil po pražském Divadle Na okraji snad nejvíc. Halasovské pásmo poezie z let národní tragédie kolem Mnichova, válečné poezie i nadšeného vyznání lásky k osvoboditelům mělo silný účín: recitace Halasovy Barikády v závěru patřila k nejpozoruhodnějším počínům recitačním tohoto ročníku nejvyšší přehlídky uměleckého přednesu a byla právem odměněna zvláštním uznáním. Halas tu vyšel — objevně! — jako národní básník, moderní národní básník, podávající si přes jedno století ruku s Nerudou. Prosté postupy, dokonalá hudební režíre a vyspělý přednes protagonisty udělaly z vojenského divadla poezie skutečný zážitek.

A to už snad závěrem a na cestu k jubilejnímu patnáctému Wolkrovu Prostějovu: čeká se na takové jednotlivce i kolektivy, jejichž postoj k dědictví naší i světové poetické pokladnice bude netradiční a jejichž objevy současné poezie přinesou nové vklady do dílny uměleckého přednášení v našich zemích. Zdánlivě tedy úkoly staré a dávno formulované, ale po letošním ročníku o to naléhavější.

MIROSLAV KOVÁŘÍK

364 km od Prahy

průhledy

Chtěl bych připomenout, že sotva čtyři sta kilometrů od našeho pražského centra je město, které se jmenuje Bratislava. Tento sám fakt je jistě všeobecně dobře znám. Připomínám jej ovšem nikoli z důvodů geografických, nýbrž proto, že Bratislava je centrum zajímavého a pestrého divadelního dění, zrcadlí celé slovenské divadelnictví — a my o něm v poslední době víme méně než kdy jindy. Chtěl bych tedy nic víc a nic méně než připomenout některá fakta a zajímavosti z poslední doby stavu a vývoje bratrského slovenského divadla.

Především odkud je možné o slovenském divadelnictví čerpat informace. Z celé řady slovenských novin a časopisů. Píše se tam o divadle hodně, noviny přinášejí rozhovory s divadelníky, o každé premiéře se sejde celá řada — často protichůdných — novinových recenzí. Kromě novin a časopisů vychází v Bratislavě už druhou desetiletí let populární čtrnáctideník *Film a divadlo*, který nyní po zemřelém šéfredaktorovi, dramatikovi L. Smrkovi, vede novinář dr. E. Štric. Nedílně se v tomto časopise popularizuje film a divadlo, zajímavé jsou fotografie a poutavá je hlavně část informací. V poslední době měl časopis velkou anketu o nejpůvodnějšího televizního herce — vítězem se stal i u nás dobře známý mladý herec Štefan Kvietik, dnes již také zasloužilý umělec.

Druhou sférou seriálních divadelních informací je mě-

sičník *Slovenské pohľady*, zaměřený především na literaturu. Ale několik posledních let se věnuje také glosování — v možnostech literárního časopisu — otázek filmu a divadla. Nedávno na stránkách tohoto časopisu skončila celkem planá, leč ohnivá osobní diskuse dramatika Petra Karvaše s kritikem Emilem Lehutou. Šlo v ní o principy socialistické divadelní kritiky, ale i o širší otázky autorské etiky atd. Osobní zaměření útoků z obou stran ovšem znemožnilo, aby do diskuse zasáhli další frekventanti a mohla se stát obecně platnou, alespoň některými svými závěry. Redakci se pak přes dobrou snahu nepodařilo na diskusi navázat další dialog s divadelníky, byť se o to seznáním besedy u kulatého stolu snažila. Od závěru této ohnivé debaty uplynul již nějaký čas. Pravidelný recenzent SP (E. Lehuta) byl zaměněn novým autorem, jinak se měsíčník snaží poctivě dál plnit i svou povinnost všimnout si nejen věcí literatury, ale i oblasti si ní bezprostředně související — již bezpochyby je i divadlo.

A konečně nejpopovlanějším informátorem a také hlubším analytikem soudobého slovenského — ale zdaleka nejen slovenského, nýbrž i českého a světového — divadelního dění je časopis *Slovenské divadlo*. V příštím roce oslaví své dvacetiletí. Procházet radou proměn, od náplně, přes výměnu vedoucích redaktorů až po obsazení redakční rady. V poslední době se stále víc ku svému prospěchu snaží být nejen do historie zaměřeným čtvrtletníkem, ale i dobře orientovaným analytikem a glosátorem širších otázek moderního slovenského a světového divadla. Supluje tím v této chvíli neexistující jiné revue, ale je dobře, že to dělá. Šéfredaktorem je dr. R. Mrlan a snad bude zajímavé uvést i složení redakční rady — jsou to všechno mužové s doktorskými predikáty: překladatel a odborník na dějiny světového divadla, zejména anglosaské oblasti J. Boor; Monika Gajdošová, dramaturg bratislavské Koliby; A. Kret, kritik a odborník na sovětské divadlo; kritik L. Lajcha; historik Z. Rampák, profesor VŠMU (AMU). Škoda, že půlroční lhůta od odevzdání rukopisů do tiskárny po vyjití je tak dlouhá. Ale i tak se přiznám, že člověk čeká na nové číslo trpělivě a rád. Je to živé čtení. Nechť je mi nyní dovoleno alespoň stručně informovat o dvou letošních číslech.

První číslo Slovenského divadla, „revue pre otázky múzických umení“, přináší v úvodu analytické zamyšlení dr. R. Mrlana o rozporných tendencích vývoje slovenských činoherních scén. Autor se zamýšlí nad tendencemi posledních let, zejména těsně předcházejících a následujících rok 1968, a dochází k některým zajímavým závěrům. Píše kupříkladu, že bylo sice dost ideových omylů, i v divadlech, i když „v samotných letech 1968—69 (činoherní divadla) nepřekročila ve své tvorbě hranici omylů, nejasností, občas rozpačitých postojů. Je známo, že politické klima se snažilo násilně vetřít do divadelních představení spíše přes přítomné publikum než inscenačními záměry“. O celé této etapě pak autor říká: „Je za námi i toto období a můžeme být šťastni, že trvalo tak krátce a že poznamenalo naše jednání jen více méně potenciálními znaky. Jako celek si naše divadla zachovala ve svých inscenacích progresivní charakter.“ Jen jedno jméno padlo v této stati, autor připomíná, že režisér Jozef Budský byl ve zmíněném období záměrně izolován a obcházen: „Jeho poetiku jednoduše nebrali na vědomí...“ (Má na mysli především publicistiku.)

Autor dalšího článku, vlastně obsáhlého úryvku z velké studie, je historik dr. Z. Rampák, který právě oslavil své padesátiny. Jde o stať všimající si expresionistických motivů v díle dramatika Barče-Ivana, jehož tvorbu žel známe velmi málo. Studie je fundovaná, dokládá názory spoustou citací a argumenty. Kritik M. Polák zasvěceně píše o vývoji činohry bratislavské Nové scény, která vykořčila v posledním období novou cestou a stala se skutečným partnerem SND. V Praze jsme se o tom mohli svého času přesvědčit Rakovského pohostinskou inscenací Adama Stvořitele bratří Čapků. Kritik vedle této inscenace dále jako klíčové uvádí za poslední období

např. Anouilhova Skřivánka, Obchodníka s deštěm, Kunderovu Ptákovinu, Povídky z Vídeňského lesa a Andrejevovu hru Ten, který je poličkován. (Jde o repertoár 1968—1970.) M. M. Dedinský hledá v následujícím obsáhlém článku tvář zvolenské činohry, J. Chundela píše obšírně o své cestě do Shakespearova Stratfordu a anglickém divadle, M. Porubjak píše o zkušenostech anglického režiséra Ch. Marowitze, jak je publikoval v časopisu Village Voice, a M. Puobiš se pokouší charakterizovat polského režiséra Grotowského. (Sjezdil se svým vroc-lavským souborem celý svět, proslýchá se, že k nám přijede na podzim.)

Snad stojí ještě za zmínku recenze o západoněmeckém divadelním lexikonu (M. M. Dedinský), který v hesláři jmenuje jen několik českých divadelníků a slovenské tvůrce pomíjí; v čísle je recenzována kniha o J. J. Cimrmanovi, která před časem vyšla a zmizela; L. Lajcha píše velmi zasvěceně o dvou padesátinících — V. Záborském a C. Filčíkovi a poukazuje na to, že ještě stále neměli možnost vyzkoušet si své síly na velikých postavách světové dramatiky, od antiky, přes staré Španěly až ke Goethovi atd. Což je dramaturgická bolest týkající se vlastně většiny herců generace zmíněných umělců, stojících dnes na vrcholném pomezí svých sil. A konečně ještě jedna zajímavost je v čísle — přehled inscenací uváděných televizí v letech 1966—68. Je to velmi cenná informativní pomůcka.

Vidím, že druhé číslo SD musím vzít už jen stručně: dr. Rampák se zamýšlí nad dvěma výročími, spadajícími do stejného období — 50. výročí KSČ a stejné výročí od vzniku SND. Autor hledá spojitosti a zamýšlí se objektivně nad některými historickými fakty, o nichž se donedávna ještě ve slovenské kritice raději nepsalo, nebo jen jednostranně. M. M. Dedinský přináší velmi zajímavou stať o počátcích slovenského divadelní marxistické kritiky. Zvláště zajímavá a málo známá je divadelně kritická činnost Clementisova (zn. cis). Autor článku přetiskuje několik recenzí a zamyšlení Vl. Clementise: zajímavá je hlavně kritika Borodáče za uvedení Barčovy hry 3000 lidí. A také článku Dva činy režiséra V. Šulce. Clementis byl zřejmě velmi přísný kritik a nebral si právě ubrousek, když nabrousil své vtipné ostré pero...

A o Slovenském divadle už dost. Sežene si je a přečtete. Stojí sice 15 Kčs, ale stojí za přečtení...

* * *

Dívám se na stránky a zjišťuji, že jsem již popsal 5 klepaných stran. A chtěl bych informovat ještě o celé řadě jiných zajímavostí. Nemluvě o tom, že by stálo za to říci pár slov i obecně, o podobnostech i odlišnostech vývoje slovenského a českého divadla. Uzavřu tedy jákysli stručným, pestrým přehledem a poprosím redakci i čtenáře, aby se se mnou nad informacemi o slovenském divadle sešli ještě jednou. Buď hned příště, nebo o číslo později.

Stručně:

- Sedesátiny oslavil národní umělec, režisér SND Jozef Budský.
- Činohra SND se vrátila z Moskvy a Leningradu. Hrál Višňovův sad a Stroupežnického Vitůzov (čili Furianty).
- Novým rektorem bratislavského AMU (VŠMU) se stal prof. dr. R. Mrlan.
- Rozhodnutím Ministerstva kultury SSR byl s platností od konce minulé sezóny rozpuštěn soubor Divadlo na korze. Část souboru přejde do souboru Nové scény.
- A. Kret se v Pravdě zamýšlí nad výsledky letošní XI. divadelní přehlídky amatérských divadel ve Spišské Nové Vsi.
- Pražská DILIA připravuje některé nové překlady slovenských her. Mezi jiným také pro amatérské soubory vděčnou veseloheru Jána Soloviče, nazvanou Velice ošemetná situace (7 osob, 1 dekorace).
- Pozoruhodnou divadelní edici vydává bratislavský Divadelní ústav. Leč o tom a o jiném „slovenském“ zase jindy...

Ales Fuchs

BOHATÁ SEZÓNA NA DĚČÍNSKU

Uplynulá sezóna 1970–1971 skončila pro ochotníky děčínského okresu úspěšně. Zaznamenali jsme předně takovou návštěvnost divadelních představení, jakou jsme během posledních deseti let nezažili; zvýšilo se podstatně reprizování titulů z průměrných tří repríz na pět a některé soubory dosáhly pozoruhodných úspěchů i mimo okres. Děčínský Čapek dosáhl velmi dobrých úspěchů na krajské přehlídce v Žatci, na festivalech v Chabařovicích a Bohosudově a získal I. cenu na Libochovicím létě. Soubor OB Velký Šenov hostoval úspěšně na festivalu ve Zbirohu, Dětské divadelní studio Desta clubu bylo dobře hodnoceno na krajské přehlídce dětských divadelních souborů v Litvínově. Poprvé v historii pak byl soubor děčínského okresu vybrán k účasti na Jiráskův Hronov. Tím šťastným souborem je Mikrofor z Desta clubu Děčín. Zdařilá finálová soutěž okresu se semináři o dramaturgii a divadelní práci vůbec, trvalá úspěšná činnost stálých členů krajského klubu uměleckého přednesu, pěkná umístění recitátorů v krajské soutěži a soutěži interpretů proletářské poezie dokresluje úspěchy uplynulé sezóny.

Všimněme si teď několika výsledných

čísel: V sezóně 1970–1971 nastudovalo své tituly 12 souborů (Dětské divadelní studio, K. Čapek Děčín, Štúdio Pan Podiva Varnsdorf, Mikrofor Děčín, OB Velký Šenov, OB Dobkovice, ZDŠ Krásná Lípa, studio Rožany, ZDŠ Rumburk, studio Česká Kamenice, Al. Jirásek Benešov n. Pl. a ZDŠ Mikulášovice). Navíc účinkoval soubor Aromy Děčín při večerech se snoubenci a recitátoři děčínského okresu při oslavách významných výročí. Tato čísla do statistiky pojata nejsou, neboť nešlo o celovečerní vystoupení. Další dva soubory pak v sezóně sice pracovaly, ale z různých důvodů veřejně vystoupení neuskutečnily (Klubko KaSS Děčín a Hraníčář Rumburk). Počet souborů, které zveřejnily své tituly, zůstává tedy stejný jako v sezóně předcházející. Zmenšil se počet nastudovaných titulů z 26 na 16. To však není nedostatek. Zatímco 26 titulů v sezóně 1969–1970 bylo uvedeno 72krát, pak 16 titulů v sezóně 1970–71 bylo uvedeno 85krát. Pečlivě nastudované a úspěšně provedené tituly lze pochopitelně častěji reprizovat. Průměr repríz stoupl z 3 (na 1 titul) v předcházející sezóně, na 5 v sezóně právě uplynulé. Zajímavý je počet diváků a průměr diváků na jedno představení.

Podívejme se na něj v přehledné tabulce:

sezóna	počet diváků	průměr na 1 předst.
62/63	6 384	152
63/64	10 230	104
64/65	11 000	122
65/66	12 530	176
66/67	16 164	234
67/68	11 107	198
68/69	9 742	133
69/70	13 392	186
70/71	20 234	238

Na tomto rekordním počtu diváků mají největší zásluhu: Dětské divadelní studio Destaklubu, které na 16 představeních mělo 5347 diváků; Divadelní soubor OB Velký Šenov, který na 13 představeních měl 5768 diváků.

V obou případech jde o inscenace věnované dětem, což opět dokazuje, jak se pro děti hrát vyplácí, nehledě k dalšímu významu této činnosti.

Ze souborů, hrajících výhradně pro dospělé, vede v návštěvnosti soubor K. Čapka KaSS Děčín, který svých osm představení uvedl pro 2050 diváků.

Z 85 inscenací bylo 38 určeno dětem, tj. 44,7 %; z 20 234 diváků bylo 11 770 dětských, tj. 58,1 %.

Ještě jedno hronovské zastavení – Dětský dramatický kroužek z Vysokého Mýta uvedl Cestu kolem světa za 77 dní

ŠEDESÁT LET VE SLUŽBĚ THÁLIE

V mladistvé síle, pln organizačního elánu a nových plánů dožil se 18. července 1971 sedmdesátiletý předseda Dramatického souboru JZD v Lubině, **František Jalůvka**, který od svých deseti let, kdy poprvé stanul na jevišti, po celý další život zůstal divadlu věren. V národní škole, v učení, na vojně, v době studia a pak v Sokole až do druhé světové války všechny své volné chvíle věnoval ochotnickému divadlu. Hned po osvobození soustředil kol sebe mládež scény ČSM a později se stal dramaturgem jednotného divadelního spolku „Jirásek“. Jeho přičiněním bylo opět zveleboeno okupanty zpustošené jeviště. Jubilant zorganizoval členskou půjčku, která pak z výtěžků divadelních představení byla v pořádku splacena; on však svůj podíl spolku věnoval. Dnes při své sedmdesátce, kdy své žezlo postoupil mladším, ale zdaleka nezanechal aktivní organizátorské činnosti, může se s hrdostí dívat na překážkami zocelený soubor, o jehož dobré úrovni svědčí i k oslavě jubilatově v přírodě inscenovaný Čapkův Loupežník. Co více by mohlo ochotníka po jeho takřka celoživotní dřině těšit než skutečnost, že jeho soubor je pln mládí, hraje a doslova hýbá vesnici.

N Á P A D N Í K

(Pro děti, které si umějí vymýšlet)

Ani o prázdninách se naše „Štafeta“ na své pou-
ti nezastavila, protože členové divadelního sou-
boru Domu pionýrů z Vodňan se nerozjeli k ba-
bičkám a tetičkám, ale jeli na společný deseti-
denní letní tábor. A tam, pod stany, napsali i dal-
ší pokračování naší povídky.

NEOBYČEJNÉ PRÁZDNINY

... A tak i když ostatní pochopili, že zabloudili,
rozhodli se, že se nevzdají a budou pokračovat
dále až dojdou k nějakému stavení, kde se ze-
ptají na cestu k hledané hájence. Situace se už
zdála beznadějná, když Dana vykřikla: „Podí-
vejte se ... tam, tam za těmi stromy je nějaká
chalupa.“ Všichni se nadšení rozběhli vstříc vel-
kým pootevřeným dveřím. „Je tu někdo?“ zavo-
lala s úzkostí v hlase Jarka, když vcházeli z ne-
příjemným pocitem dovnitř. Místo odpovědi je
ovanul vlhký dech neobydlených zdí a těžké dve-
ře se za nimi pojednou s rachotem zavřely ...

Horší to bylo tentokrát s druhým úkolem. Při-
pomenu vám jej: Děti z Polné daly Skumaforá-
kům za úkol napsat veselou příhodu z vodňan-
ského pobytu Zeyera. A tady už nestačil vtíp
a fantazie. Bylo nutno pátrat a hledat a čas byl
příliš krátký. A protože děti z Vodňan si nechtě-
ly jen tak „vymějšlet“, na to si příliš váží památ-
ky Julia Zeyera, raději se přiznávají ke svému
nezdaru a žádají o nový úkol:

Vážení přátelé,

úkol č. 2, který jste nám uložili, se nám bohužel
nepodařilo splnit. Veselou příhodu z vodňanské-
ho pobytu J. Zeyera jsme hledali nejen v kroni-
kách, ale i ve vyprávění lidí zasvěcených do ob-
dobí Zeyerova života na Vodňansku. Přesto jsme
opravdu žádnou veselou historku nenašli.

Žádáme Vás proto o zadání náhradního úkolu.
Děkujeme za pochopení.

SKUMAFOR

Tak, přátelé z Polné, nezbývá, než abyste vymys-
leli nový úkol. Pokud by ale kdokoliv věděl o ve-
selé příhodě ze života Julia Zeyera, jen ať ji na-
píše, rádi ji uveřejníme!

A dáváme znovu slovo členům Skumaforu.
Skoro všechny jejich příspěvky se točí kolem let-
ního tábora. Autorům je od devíti do čtrnácti
let.

... Dnes byly k obědu špagety. Nikdo z nás je
nemá rád, ale nedali jsme to najevo. Stáňa
(neboli BOB) chodil okolo kouřící plotny a stále
si brumlal: „To bude delikátés, delikátés...“
S napětím jsme očekávali špagety — konečně
ta chvíle přišla. Každý se tvářil, jako by měl sto
chutí, ale neměl ani jednu. Byl to na nás asi
pěkný pohled! Holky vždy strčily statečně plnou
lžici do úst a s mrazením v zádech porci polkly.
Nejžalostnější pohled byl na Boba. Chudák! Do
pusy soukal špagetu po špagetce se zkriveným
obličejem. Každý se těšil na chvíli, kdy půjde
umýt misku. A v každé byl na dně pečlivě uplá-
caný kopeček špaget. Místo nás se najedly ryby
v Lipenském jezeře. A dobřel!

.... Našli jsme si pěkné místo, kde jsme po-
stavili stany. Druhý den soudružka vedoucí na-
vrhla hrát si hru „Boj o totem“. Kluci měli za
úkol totem schovat a bránit a děvčata ho měla
dobýt. Kluci vymyslili lest. Postavili totem pod
strom, na který posadili Stáňu. Ten měl totem
hlídat. Po chvíli jsme se vydaly hledat. Najednou
se ozval Helenin radostný výkřik: „Mám hol!“
A to už jsme viděly, jak ho radostně drží a z lesa
přibíhaly další. My jakožto Amazonky jsme se
hrdě vypínaly a naše jazyky nelenily. Kluci byli
celí zklamaní. — „A kde máte Stáňu?“ zeptala
se pojednou Hanka. Než jsme se stačili rozhléd-
nout, ozvalo se nad námi rozčileně: „Tady jsem,
copak jste na mě zapomněli? Nechali jste mě tu
sedět celou hru!“ — „Jak to, že ti sebraly totem,
proč jsi nehlídal?“ zvolal rozčileně Pavel. —
„Copak jsem věděl, kde je?“ bránil se Stáňa a
křečovitě svíral ošoupanou větev ...

... Velmi rád prožívám osudy jednotlivých po-
stav s jejich trápením i radostmi. Když pracuje-
me na nové hře, už se těším, až si obléknu svůj
nový kostým. Nejraději bych si zahrál postavu
dobrodruha.“

... Baví mě hrát pohádky a naše „Skumafor-
ské tipy“. Ráda taky nacvičuji nové hry a baví
mě hrát hry někde pryč, někde hodně daleko.
Strašně se těším na novou hru o řezníkovi ...

A nyní už nezbývá, než poslat Štafetu dál:

Dětskému dramatickému souboru ZK Karosa.

Zdravíme Vás a srdečně předáváme Štafetu
přátelství. Jsme tak trochu jedna rodina, která

se těší a raduje z krásných chvil prožitých na divadelních prknech. Jedině zde je možné začarovat „žákoušskou“, létat na kouzelném kobereci a třeba tahat beztržně kočku za ocas.

Ve Štafetě přátelství se předávají dva hlavní úkoly. Jeden si určí soubor sám, a tak jsme si řekli, že vám dáme napsat divadelní hru. O délce a námětu rozhodne vaše fantazie, podmínky jsou dvě:

V textu mohou být pouze otázky a odpovědi a

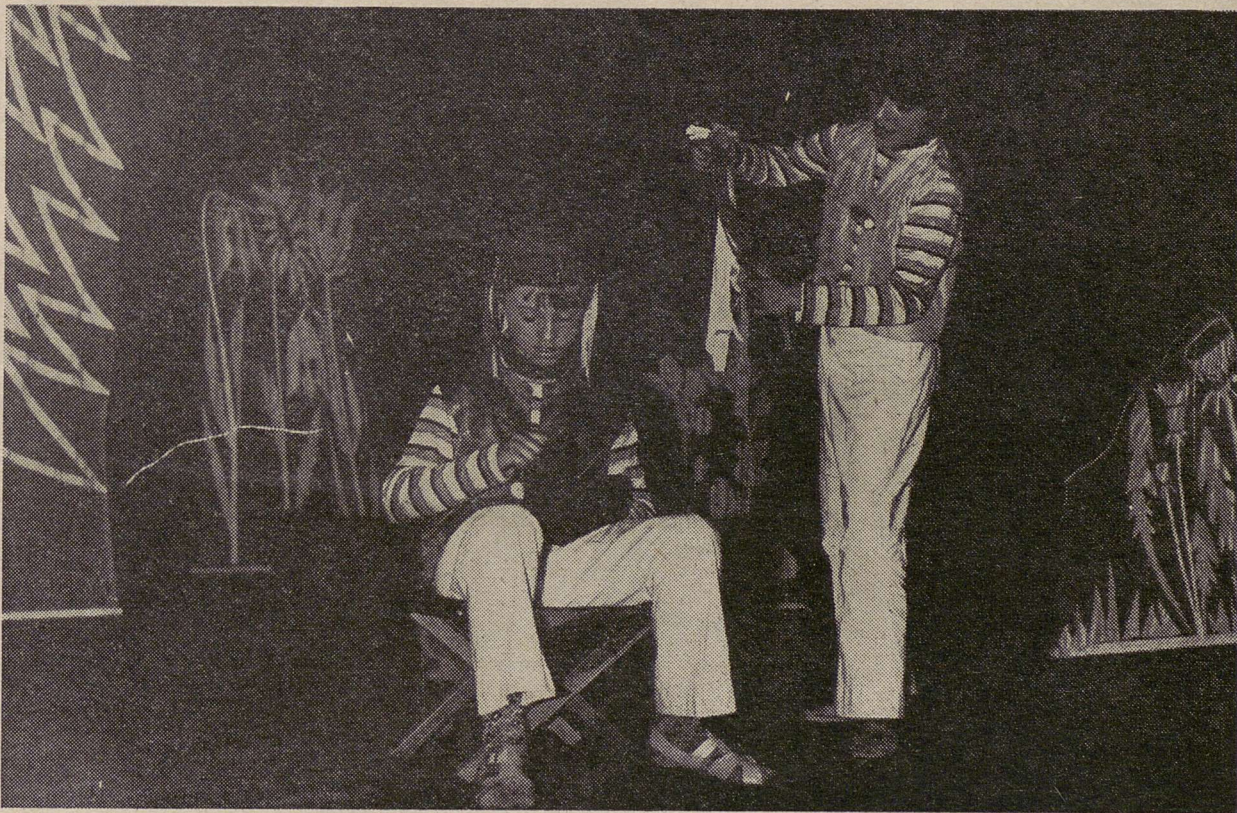
hra má být pro 12 hrajících osob. Jakých? To necháváme též na vás.

A druhý úkol? Napsat dalších pět vět v povídce na pokračování „Neobyčejné prázdniny“.

Přejeme vám mnoho úspěchů a těšíme se na případné vzájemné dopisování nebo dokonce setkání.

Za divadelní soubor SKUMAFOR DPM ve Vodňanech

Jarka Moravcová

Vodníci v pohádce Hany Stehlíkové Karolína Líná

NA PŘEHLÍDKÁCH DĚTSKÉHO DIVADLA

(Pokračování z minulého čísla)

V dalších dvou dnech vystupovaly soubory z okresu Gottwaldov (ZDŠ Štítná nad Vláří — J. Toucová-Mettlerová: **Slavný mistr Kopřiva**) a Hodonín (Vracov — Zaoralová a Prokopová **Žlutý šakal to nepoví**). Bohužel to byly dvě kompletní ukázky klasických nedostatků dětského divadla. Soubor ze Štítné předvedl ušmudlané kostýmy z půjčovny, kluky olepené vousy

a strašnými „hundý“ (až do těch pokrabacených pleší!), nudný a nedramatický text s nehorázným „ideovým“ závěrem (revoluce proti rozmazlené princezně), Vracov zase zvolil hru s neúnosným množstvím rozdrobených obrazů (a s předlouhými představkami, takže se víc čekalo na přestavby než hrálo), s násilným „přerodem“ tři hippies ve vzorné a krátce

Certi v pohádce Karolína líná

ostříhané pomocníky VB a některými dalšími necitlivostmi, a to vše na kýčovitě, „jako živé“ scéně. Oběma představením bylo společné to, že v projevu hrajících dětí převládaly školské intonace (i v druhé hře, v postavách dětí!), nepřírozenosti a narežirovanosti. Byla to, krátce řečeno, představení se cvičením a patřila by snad spíš na přehlídku s heslem „jak to nedělat“.

Radostným osvěžením pak bylo závěrečné představení souboru I. ZDŠ v Uherském Brodě, který hrál hru H. Stehlíkové **Karolína líná**. Je nutno předeslat, že předloha není ve všem všudy ideální. Trčí z ní prostoduše „výchovný“ (tj. moralizující a karatelský) záměr ukázat dětem, jak nemají být líné a uříkané. Naštěstí tento záměr v uherskobrodské inscenaci celkem zaniká. Inscenace má tu přednost, že všechny lesní bytosti a bytůstky, mezi nimiž se líná princezna Karolína má napravit a napravit, všichni ten vodnický, čertí, strašidlí, čarodějnický a jiný dorost, ale i malá princeznička, jsou naprosto dětské. Vodníci-školáci jsou normální kluci na prázdninách a netuší nic o „klasických“ vodnických manýrách a šaržích, strašidýlka jsou dvě střelené, střapaté holky, mrštné a vřeštící, žáby jsou poskakující děti, hrající si s míčem. Škoda, že se z tohoto celkem vyrovnaného před-

stavení vymykají obě víly, které dětskou přirozenost postrádají. O úspěch představení se zasloužila nejen režie Libuše Svobodové, ale stejnou měrou i výprava Tomáše Miličky. Jevišťe je rozčleněno několika jednoduchými spojkami — rámy, potaženými tylem, na němž jsou naaplikovány kontury lesních rostlin; každý z nich je nasvícen jinou barvou — a to je vše. Kostýmy vznikly z toho, co má doma běžně každé dítě — z konfekčních šatů, triček, svetrů, tepláků, pracovních kalhot. Jen tu a tam bylo potřeba vyrobit nějaký doplněk, vodníkům ušít náznaky fráček, strašidla přizdobit cinkavými šperky z naplocho vyklepaných uzávěrů pivních lahví a podobně. Děti jsou nenalíčené a přirozené i bez paruk. Je to stylově čisté, přitom nápadité, barvitě a hezké. A náklady? Asi 100 nebo 120 Kčs. Kolik asi naproti tomu musely stát ty realisticky pomalované kulisy, půjčovné za ohavné kostýmy, co asi stály ostatní soubory šminky, mastix, paruky, vousy?

Uherskobrodská Karolína líná je hravé, svěží, skutečně dětské a zábavné představení, jaká by u dětských souborů měla být pravidlem. Tím víc je líto, že na jevišti těchto dětí a před jejich publikum se dostala představení, jaká by měla z dětských scén urychleně zmizet. Nebylo by dobře uvažovat o radikální změnu statutu přehlídky?

Strašidla v pohádce Karolina líná

...A V TRNAVĚ

Ve dnech 4.—8. června konala se v Trnavě II. celoslovenská přehlídka dětských divadelních souborů, na níž vystoupily čtyři soubory soutěžící a jako host český soubor z Vysokého Mýta. Přehlídka ukázala, že problémy slovenských dětských souborů jsou podobné jako u nás. Hlavní překážkou dobrého rozvoje dětského divadla je dramaturgie. V jednom případě — u souboru ZDŠ Hybe, vedeného Růžnou Jariabekovou, který vloni vyhrál na přehlídce v Revúci hlavní cenu — natolik poškodil nekvalitní text celkové vyznění inscenace, že je nezachránila ani přirozenost, půvab a roztomilost dětského projevu. Soubor hrál Hanzálkové **Slunečnou Helenku**, hru průhledně a naivně moralizující, nasládle sentimentální a stavebně víc než nedokonalou (úplně zbytečné třetí dějství). Režisérce nezbylo, než nechat děti po bezmála dvě hodiny po jevišti hopkat, a i když hopkaly mile a půvabně, přece jen hopkaly trochu moc a jednotvárně. A tak se tentokrát Růžena Jariabeková musela spokojit jen s individuální cenou za dlouholetou pedagogickou práci.

Vítězem a nositelem hlavní ceny přehlídky se stal soubor mladého tělocvikáře Lešňanského, který dostal cenu za režii. Soubor z Vranova n. T. — Čemerného uváděl Lichardové a Lokvencové **Vyměněnou princeznu** a přestože je to hra psaná pro profesionální divadlo,

dává jistou možnost i dětským interpretům, zejména v druhém dějství, které zobrazuje pekelnou školu. Zde si děti mohou hrát naplno, a děti z Čemerného si hrály znamenitě: přirozeně, s vysokou pohybovou kulturou, s množstvím znamenitých gagů. A co víc — nebylo to zmatené, pro diváka nepřehledné klubko zmítajících se a vřeštících dětí, ale režijně zvládnutý, rytmizovaný a pro diváka sdělný tvar. Cenné je především citlivé vyvážení a skloubení přirozenosti, bezprostřednosti, hravosti a nápaditosti dětského projevu s přesným režijním ztvárněním; že tu dítě zůstává dítětem, ale dětský divák přitom nepřichází nijak zkrátka. První a poslední dějství tolik příležitostí k rozehrání nenabízejí zjevně a režisér nešel až tak daleko, aby je v tomto smyslu s dětmi domyslel a obohatil — ale i ta by se dala „vytáhnout“ na úroveň dějství v pekle.

Součástí přehlídky byl seminář, jehož se zúčastnilo přes 30 vedoucích souborů, pracovníků domů pionýrů a osvětových zařízení. Každé dopoledne byly věnovány asi dvě hodiny hodnocení představení předešlého dne (pohovor zástupců poroty s vedoucím souboru probíhal odděleně) a asi hodina přednášky. Svoje vlastní ceny udělovala na přehlídce i dětská porota.

EVA MACHKOVÁ

SLABIKÁŘ AMATÉRSKÉ SCÉNOGRAFIE

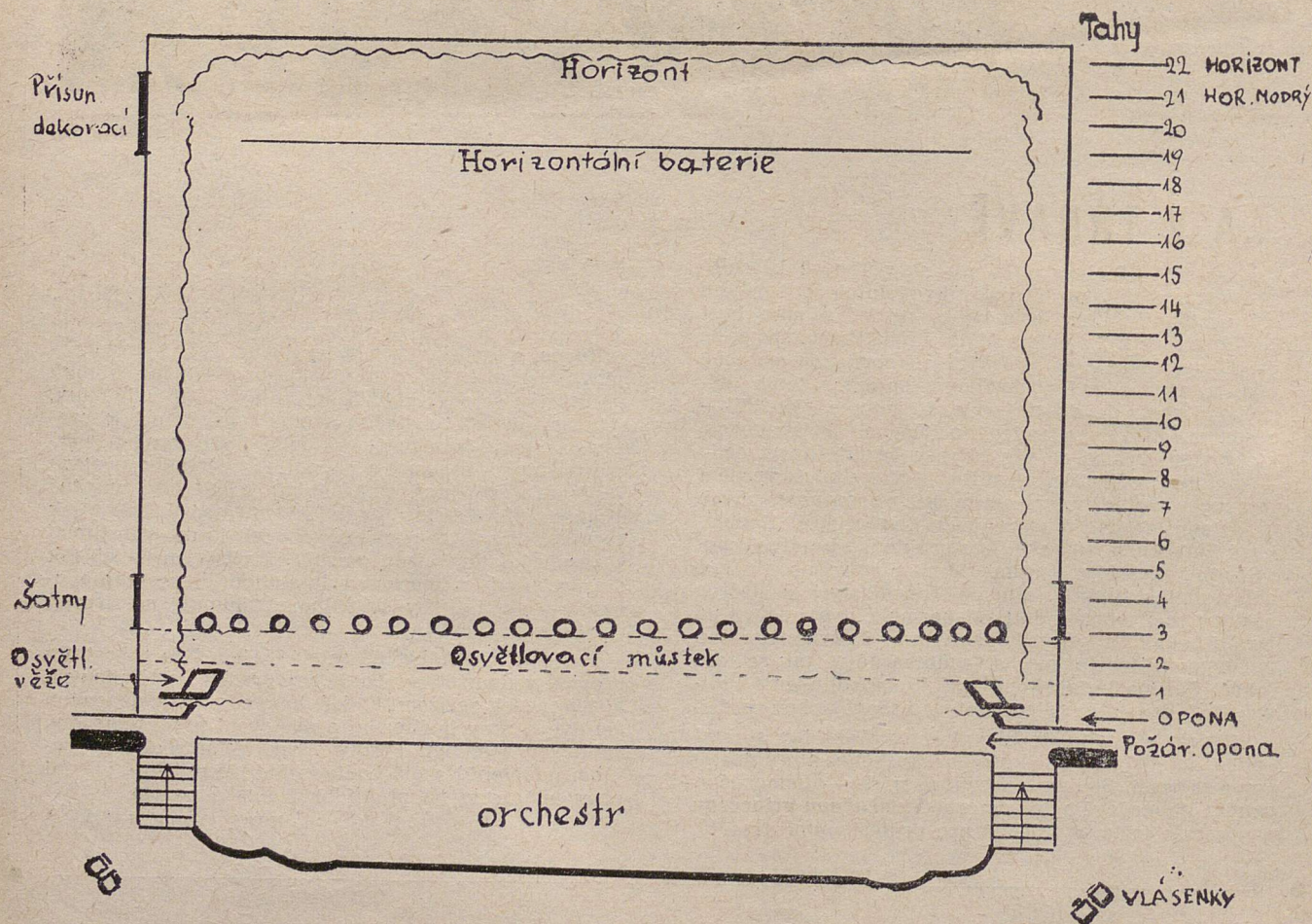
MILOŠ HONSA

Výstavba nových budov divadel u nás zůstala stát. Co u nás postavili němečtí a vídeňští architekti Felmer a Helmer (Karlovy Vary), J. Ullmann (Prozatímní divadlo), prof. Zitek (Národní divadlo v Praze), prof. dr. A. Čenský (Vinohradské divadlo), arch. A. Balšánek (Městské divadlo v Plzni) a ostatní v mnoha českých a moravských městech, stojí dodnes a nic kromě Brna a Gottwaldova se u nás nepostavilo, nepřestavělo, neopravilo, spíše zbouralo. A přitom máme vynikající divadelní architekty, vývojový scénografický ústav s prof. ing. arch. Kouřilem v čele. Máme vynikající scénografy, divadelní architekty světové pověsti, vedeme kurs ve světové scénografii, chlubíme se arch. Svobodou, zemřelým prof. Tröstrem, arch. Vychodilem, Šrámkem, Kolářem, mladíčkým Lubošem Hružou, Tomkem, Seidlem, Konečnou, Skalickým a sty (říkám sty) dalšími, ale přitom máme stará zaostalá muzeální divadla, kde není kam bys hlavu schoval, kde herec má s režisérem přistřižená křídla

a nemůže se rozletět. A tak dnešní divadlo brzděné ve svém rozletu stísněnými poměry jevištními se podvoluje ekonomickému omezení, improvizuje v rámci diletantských možností, protože na profesionalitu mu nestačí rozpočet.

V roce 1967 jsem viděl Pražské quadriennale jevištního výtvarnictví a divadelní architektury. Tam jsem jasně viděl bezesporný úspěch Československa. Víc než 300 scénografů, kostymérů a divadelních architektů zde vystavovalo své práce ze všech kontinentů. Československá expozice musela být instalována ve Valdštejnské jízdárně, protože do bruselského pavilónu se nevešla. Tady, v jízdárně, byl dokonalý obraz československé scénografie a těžko se na těchto stránkách o ní šíře rozepisovat. Snad bude stát za zmínku trojice, která v Sao Paulo získala zlaté medaile, Tröster ze star-

ší generace, z mladší Ladislav Vychodil a Josef Svoboda. Profesor František Tröster se před svou smrtí zabýval spíše pedagogickou činností na výtvarné větvi AMU. Jeho expozice na výstavě svědčí o tradičním kurzu naší scénografie. Jeho práce podává neklamný důkaz o filosofii tvaru. Prof. arch. Josef Svoboda, šéf výpravy Národního divadla, tu předvádí nové zhodnocení technických faktorů a jejich převedením do dramatické polohy se staví do izolované pozice, mimo hlavní domácí i evropský vývojový proud. Jeho scéna pro bruselskou inscenaci Hamleta ukazuje nový kurs architektury. Ladislav Vychodil, šéf výpravy slovenského Národního divadla, ve své expozici ukazuje, že jeho dílo je prostorově malířské. Přibližuje se k celoevropské vlně, dokonce se s ní ztotožňuje. Z Quadriennale si odnášíme poznání, že pro dnešní inscenační sloh je hledán především inscenační prostor, který by svou účelností a rychlou schopností proměn dovoval umocňovat smysl a výrazové mož-

nosti inscenace v jejím průběhu. Zdravě se tu projeví mladá generace a její představitel Luboš Hruza si odnáší stříbrnou medaili. Tröster v mladé generaci spotřuje velké možnosti vývoje našeho divadla a scénografie.

Vím, že v některých řádcích je trochu hořké ironie, ale skutečnost u nás je taková. A tak z ní musíme vycházet. Takové máme jeviště a tak se musíme přizpůsobit. Vycházet z daných možností, experimentovat, nebát se experimentu, riskovat a tím přinášet objevy.

Ochotnická scénografie mnohdy troskotá na malicherných záležitostech a na malé odvaze experimentovat. Její slabiny jsou i v nejistotě a neznalosti, v nesouladu výtvarníka s režisérem a v nepochopení idejí hry.

Je ovšem nepopíratelné, že na jeviště amatérských divadel zavál svěží vzduch. Lze jej cítit na festivalech, na přehlídkách, v Hronově. Ale je ho stále málo — a souborů, pro které je scénografie vedlejší záležitostí, je mnoho. Ale přece jenom už se najdou ochotníci scénografové, které vábí jevištní terén jako neprozkoumaná pevnina. Žel, v porotách jsem nejednou slyšel velekněžská slova a viděl varovně vztyčené prsty před scénografickými pokusy, před experimentem: „Pomalu — pozor — příliš odvážná...“ — Ale na to nedbejte! Nebojte se experimentu! Hlavně ať něco říká, ať je v souladu s autorovou myšlenkou a režisérovy záměrem! Porotní

veleknězové jsou ochotni přiznat právo experimentu, ale teprve tehdy, až si zjistí, že už většina experiment uznává. Experiment je hledání, jak lépe a přesněji umělecky vyjádřit to, co cítí výtvarník s režisérem. U neotřelé vyjadřovací cesty je ovšem riziko nezdaru vždycky velké.

Sestupme však s výšin experimentů k reálnému stavu a počítejme s malým nebo středním jevištěm, jaké mají amatérské soubory k dispozici; počítejme dále s tím, že režisér bude realizovat svůj záměr v realistické scéně. Na tomto místě snad bude dobře, když si ve zkratce zopakujeme, co to vlastně **realismus** je. Je to umělecký směr, který usiluje o zobrazení objektivní skutečnosti, a postižení věcí a jevů v jejich přirozené formě, barvě i osvětlení. Je uměleckým vyjádřením bezprostředně vnímatelné skutečnosti. Realismus nabývá ovšem v různých fázích vývoje umění (který je opět historicky podmíněn) různých podob. Základní umělecká tvůrčí metoda **socialistického realismu** vychází z realistických tradic minulosti, je prochnutá bojem za revoluční proměnu společenského řádu, opírá se o ideje vědeckého socialismu, snaží se o historicky konkrétní zobrazování skutečnosti a spojuje své tvůrčí úsilí s úkolem lidových mas v dějinách. Jako svou součást zahrnuje i revoluční romantismus, jenž anticipuje budoucí vývoj socialistické společnosti.

Po tomto slovním exkursu se vrať-

me opět k metodice amatérské scénografické práce. Na jejím počátku by měla stát tato pravidla: Scéna musí být v souladu se základní myšlenkou hry, autorova textu, s režisérovy záměrem a musí být funkční. Její půdorys musí sloužit herci, musí sloužit výtvarnému rozmístění postav s možnostmi co nejúčelnější rozehranosti.

Především si obstaráme plánek jeviště v přesných rozměrech s informacemi o scénických možnostech. (Viz obrázek nárysu jeviště!) Do tohoto plánu po dohodě s režisérem nakreslíme technický plán scény. Přesně označíme odchody a příchody. Technický náčrt je v přesném měřítku 1:50 nebo 1:40 (záleží na výtvarníkovi). Doporučuji (sám to dělám), zhotovit si v přesném měřítku **maketu**. Maketa je jeviště v malém vydání. Na ní si můžeme nejpřesněji ověřit práci s hercem, možnosti osvětlení, vymyslet si aranžmá, ověřit si prostě celý jevištní prostor.

Návrh scény předkládá výtvarník obvykle napřed ve skicách a po jednání v barevném obrazovém návrhu. Po konečném schválení rozkreslí celou scénu do detailních výkresů v určitém měřítku a předá dílnám k realizaci. Realizace probíhá pod jeho přímou kontrolou a je jím v podrobnostech doplňována. Dílny provádějí realizaci materiálem, který určil výtvarník.

(Pokračování)

ČTETE POEZII?

Díla, která pro příští rok nabízí čtenářům Klub přátel poezie, dávají možnost výběru. Těžko si dnes už představit knihovnu či knihovničku ochotníka bez básnických sbírek, zejména těch, k nimž se čtenář chtěl nechat po čase vrátit.

Tedy vyberte si. Z našich básníků: Josef Kainar (Bláznův kabát), Josef Václav Sládek (Polní cestou), Miroslav Florian (Iniciály), Oldřich Mikulášek (Agogh), Jan Pilař (Žlutý list), Oldřich Vyhřídál (Svatá rodina).

Za pozornost stojí životopis J. A. Rimbauda od Jindřicha Štýrského.

Z cizích básníků je výběr doplněn: Edgar Allan Poe (Údolí neklidu), Jacques Prévert (Jako zákrakem), Andrej Vozněsenski (Stín zvuku) a Sebastian Brant — Albrecht Dürer (Loď bláznů).

Pestrá paleta milých knížek. A prémie pro členy Klubu? Karel Hynek Mácha: Máj. Faksimile prvního vydání.

Je se tedy nač těšit.

(bk)

U NÁS V KRAJI...

V Jihomoravském kraji hraje za poslední dvě sezóny kolem 300 amatérských divadelních souborů. Je pochopitelné, že různorodá je jejich dramatur-

gie, právě tak jako umělecká úroveň. Potěšitelné je, že věkový průměr členů klesá, nástup mladých započal. Chybějí však dobří a zkušení režiséři.

Výsledkem tohoto zjištění je rozhodnutí Krajského poradního sboru připravit celoroční kurs pro režiséry, členy okresních poradních sborů a odborné pracovníky okresních kulturních středisek „K otázkám divadla a dramatu“. Kurs uskuteční Krajské kulturní středisko v Brně ve spolupráci s odborníky z filosofické fakulty UJEP.

Posluchači se sejdou každý měsíc a seznámí se s tématy: výstavba dramatu, dějiny světového a českého divadla, scénografie a kostymnictví, teorie divadelní kritiky a práce porotců.

Doplněním přednášek budou návštěvy brněnských divadel, jejichž představení se budou z pohledu právě přednášeného tématu rozbírat. Organizátoři také již připravili většinu odborných studijních textů.

Tento dlouhodobý a náročný úkol má za cíl napomoci zvýšit úroveň ochotnické práce v souborech, v poradních sborech i okresních porotách.

L. Zbořilová

■ V Žebráku, populárním dějišti loňské první Národní přehlídky vesnických sou-

borů, byla letos v září uskutečněna krajská akce. Krajské kulturní středisko a KV SČDO Středočeského kraje zde spolu s OOD a OV SČDO v Berouně uspořádaly krajskou přehlídku vesnických a zemědělských souborů s tímto repertoárem: J. Švestka, Mluvící prsten (soubor Vojan, Libice n. Cidlinou), F. Hrubín, Křišťálová noc (domácí soubor K. J. Erben), V. K. Klicpera, Ženský boj (TJ Sokol — JZD Vysoká Libeň), A. Zápotocký — J. Nezval, Vstanou noví bojovníci (Tyl OB Žleby) a B. Březovský, Nebezpečný věk (ZK Přešova Hýskov).

■ Československá profesionální divadla uvedla v září mimo jiné premiéry těchto her: L. Stroupežnický, Naši furianti — Watkyn — Dudley, Smrt prochází tmou — O. Wilde, Jak je důležité mít Filipa — J. Zeyer, Radúz a Mahuša — G. Bruno, Svíčka — J. Havlásek, Juráš a Ondráš — J. N. Štěpánek, Dáblův mlejín — J. Edlis, Kdež jest, Abele, bratr tvůj — V. K. Klicpera, Hadrián z Římsů — Karafiát — Pavlovský, Broučci — K. Poláček, Otec svého syna — J. Kilty, Milý luhár — L. Andrejev, Láska k bližnímu — A. Christie, Past na myši — F. F. Šamberk, Jedenáct příkázání — G. B. Shaw, Pygmalion — L. Leonov, Zlatý kočár — C. Goldoni, Sluha dvou pánů.

JAK TO BYLO V POBĚŽOVICÍCH

Jsou Domažlice, je Chodsko a na jeho samém okraji jsou i Poběžovice. České divadlo se tady hrálo bůhsámví kdy a jaké. Po druhé světové válce několik ojedinelých pokusů, pak skoro dvacet let ticho. V posledních třech letech se zase sešlo několik nadšenců a začali se pokoušet o divadlo. Nejprve sehráli Stroupežnického aktovky, potom přišel Arnolda Rindleye Půlnoční vlak, který však byl jen přípravou na náročnou inscenaci dramatické balady Jana Bora Zuzana Vojňová. Ta znamenala pro poběžovické ochotníky výrazný úspěch. Nastala ovšem situace, kdy bylo jasné, že zdvižená latka nesmí dolů a že to bude dost těžké na ní zůstat. Každou další hru budou lidé podle Zuzany měřit. Avšak nepodařilo-li se to dost dobře s Molièrovou komedií Zdravý nemocný, kterou uvedli o vánocích 1970, lze to s jistotou říci o poslední inscenaci Tylových Kutnohorských haviřů, která byla přihlášena do soutěže vesnických souborů. I když soubor nevyhrál a na přehlídku do Vysokého se ještě nedostal, neubralo mu to optimismu, že se to za rok určitě podaří.

DIVADLO POD RADHOŠTĚM

V malebném Rožnově pod Radhoštěm mají bohatou činnost v Klubu pracujících ROH, kde v současné době pracuje 25 amatérských kroužků se 734 členy. Na návštěvu si však nemohou stěžovat ani profesionální divadla, která občas Radhošť navštíví, ani Stálá amatérská scéna KP, vítěz několika festivalů okresu Vsetín. V repertoáru pro předplatitele se objevilo divadlo již koncem srpna: 24. 8. zde hostoval kolektiv Rea-

listického divadla Praha s komedií francouzského autora Françoise Cam-pauxe „Někdo zvoní“, 29. 8. v rámci Rožnovských dožinek to byla Havlaskova čs. premiéra Těšínského divadla „Ondráš a Juráš“, 13. září přijel kolektiv činohry Divadla O. Stibora Olomouc s kriminální komedií R. Thomase „Stopa vede do hor“. 29. 10. měla premiéru Stálá amatérská scéna KP – Nedbalova opereta „Polská krev“, ale současně má v repertoáru i Kornejčukovu hru „Chirurg Platon Krečet“, vítěznou inscenaci z festivalu v Karlovině, vřadnou i pro Měsíc čs.-sovětského přátelství. Vedle tohoto nastuduje na prosinec pohádku s dětským kolektivem. – 9. 11. hostuje v Rožnově p. R. Těšínské divadlo se hrou Leonida Leonova „Zlatý kočár“, výhledově se počítá s „Jackem Londonem“ B. Nepovima v provedení Divadla na Vinohradech Praha, s Jiráskovou „Vojnarkou“ (Slovácké divadlo Uherské Hradiště), s „Morálkou paní Dulské“ Gabriely Zapolské (Severomoravské divadlo Šumperk), s „Věrnou vdovou“ Emila Vachka (kolektiv Městských divadel pražských) a s hostováním Divadla Maringotka Praha, operety SDO – Ostrava atd. Také pro příští rok připravuje svůj repertoár Stálá amatérská scéna KP již nyní v souvislosti s oslavami 55. výročí Velké říjnové revoluce.

■ Na VI. Bernartickém divadelním jaru zahrály soubory z Nového Jičína, Trojanovic, Frenštátu p. R. a Bernartice Capkova Matku, Molièrova Chudáka manžela, Scheinplugové Guyana a Jiráskovu Lucernu. V programu Lubinského vesna 1971 se vedle zmíněného Molièra a štramberské Fidlovačky objevilo představení domácího souboru JZD Lubina – A. N. Ostrovského Nebylo groše, najednou dukát, které slavily úspěchy i na VI. okresní divadelní přehlídce ve Veřovicích. Za zvláštní zmínku stojí, že na zmíněných festivalech pořadatelé s velkou péčí vydávají cyklostylované zpravidaje.

■ Program letošních XXII. Pojizerských her v Dobrovici: Jirásek, Lucerna (Tyl Bakov n. J.), Čechov, Strýček Váňa (Kaučuk Kralupy n. V.), Lamkovi, O veselém hrobaři (Máj Praha), Patrick, Opalu má každý rád (Máj Praha), Figueiredo, Liška a hrozný (Hálek Nymburk), Šamberk, Nechci žít z tvého věna (Dobrovít Mladá Boleslav), Lichardová, Popelka (Vydra Byšice), Jirásek, Vojnarka (Vydra Byšice) a Rachmanov, Neklidné stáří (Kolár Mladá Boleslav).

VOLBY - I NAŠE ZÁLEŽITOST

Hned na prahu nové divadelní sezóny zastihuje i naše soubory významná politická událost – ve druhé polovině listopadu 1971 se uskuteční na celém území ČSSR volby. Nepochybujeme o tom, že tento významný politický akt ovlivní podzimní repertoár našich souborů stejně, jako repertoár minulých sezón ovlivnily celostátní oslavy 50. výročí KSČ. Početné řady našich recitátorů i malých souborových agitek a jiných skupin jsou připraveny a vyzbrojeny bohatými zkušenostmi. Jde však i o to, aby repertoár základní masy našich ochotnických souborů projevoval zvýšenou politickou angažovanost a umožnil – jako už tolikrát v minulosti – prokázat, že ochotnické divadlo nestojí stranou života společnosti.

Připomínáme ještě znovu, že ÚDLUT vydal k předvolební kampani řadu materiálových sborníků i metodických pokynů (např. sborník poezie Zpěv lásky k životu, malé scénky pod názvem Vesele i vážně, Metodické pokyny k zapojení souborů ZUČ do předvolební kampaně aj.). Pro omezenou kapacitu své rozmnožovny vydal ÚDLUT tyto materiály pouze pro krajská a okresní kulturní střediska, pro odbory kultury ONV a KNV – nenamítá však ničeho proti opísování a rozmnožování těchto materiálů, jde jen o to, aby byly využity.

Na titulu Petr Matějů a Miki Jelínek z Divadla Na okraji z Prahy 6, které na letošním WP zvíťazilo s inscenací Blokvy poémy Dvanáct. Foto M. Začal

Amatérská scéna, ročník VIII (Ochotnické divadlo, ročník XVII), číslo 10, říjen 1971. Vydává ministerstvo kultury v nakladatelství Orbis, n. p., Praha 2, Vinohradská 46. – Redakce: Jiří Beneš (vedoucí redaktor), Pavel Bošek, Jan Kolář. – Grafická úprava: Nina Roháčková. – Technická redakce: Jana Zubíková. – Adresa redakce: Praha 2, Vinohradská 2, telefon 22 10 57. – Tiskne Státní tiskárna, n. p., závod 2, Praha 2, Slezská 13. – Rozšiřuje Poštovní novinová služba, informace o předplatném podává a objednávky přijímá každá pošta i doručovatel. – Cena jednotlivého výtisku 4 Kčs. – Vychází jednou měsíčně. – Toto číslo mělo redakční uzávěrku v srpnu 1971.

© Nakladatelství Orbis, n. p., Praha 1971.

**MALÁ
SOCHŮRKOVA
GALERIE**

IVA ŠAŠKOVÁ

Herečce Ivě Šaškové je teprve 26 let a již je členkou činohry Národního divadla. Zatím hrála v Stroupežnického Našich furiantech, v Zeyerově Radúzovi a Mahuleně, Tylově Strakonickém dudákovi a v Giraudouxově Trojské válce. Iva Šašková ukončila v roce 1968 fakultu DAMU (jejím absolventským představením byla Proradná láska). Potom

působila nějaký čas v divadle Rokoko, kde jsme si ji zapamatovali z hudebního pořadu Listy důvěrné. V té době byla také členkou pomocného sboru činohry Národního divadla. Televize se k ní chová zatím macešsky, mohli jsme ji vidět jen v několika pořadech armádního vysílání. V současné době studuje novou roli pro novou sezónu Národního divadla.

Sochůrkův záběr z Gayovy Žebrácké opery v provedení pražského Disku